

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משכונות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

כי תצא

זֶהַר הַמְבֹאֵר
הַפֶּתַח וְהַכְּבוֹד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרון מלפני ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

המלקה

משמעות אחרת לראש השנה עם 'אוצר פניני החסידות'
 מלוקט מספרי גדולי הצדיקים וגאוני הדורות זיע"א ככתבם וכלשונם
אהוב, חביב, נחמד ונעים לכל קוראיו והוגיו
 שיחות ודברי קודש מאת כ"ק מרן האדמו"ר רבי דוד חי אביחי צירא שליט"א

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

כי תצא

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

ידוע פריש הבעל שם טוב ז"ל בְּהָא דְאָמְרוּ ז"ל (נדרים ח:): אין גיהנם לעולם הבא אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאים בה ורשעים נדונין בה, כי באשר השמש היא מלך הנבראים, כשיוציאה מנרתיקה ותנצבו כל הנבראים בלי לבוש, אלא בעצם כמו שהם, והצדיקים שתוכם ועצמם טוב, ואם יאָרע לפעמים פחיתות הוא רק בלבוש ואיננו נוגע בעצם, על פן מתרפאין בה, ורשעים שתוכם נחר אלא שבלבוש החיצוני יכול להיות נראה בהם מעט טוב, וכשיתערטלו מן הלבוש יתגלו בהתמיהה, ודפח"ח

(שם משומאל שמע"צ תרע"ח)

אוצר פניני החסידות

- א **קרן לְדוֹד** | 'כי תצא למלחמה' – מלחמת הציָר | יש ללמד ממלחמות אמות העולם שכל צד מתחזק להקדים לעָרֵךְ המלחמה בגבול חברו וְעַל יְדֵי כּוֹן מִנְצַח ...
- ב **בית יַעֲקֹב** | על האָדָם לְדַעַת שְׂהַנְצֵר אוֹרֵב עֵלָיו בְּכָל עֵת ...
- ג **פְּתוּחֵי חוֹמֶם** | בְּכַח הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מִנְצַחִים אֶת הָאוֹיְבִים וְאֵת יַצֵּר הָרַע ...
- ד **יְשׁוּמָה מְשֵׁה** | מאַחֵר שֶׁהֵשִׂים יְהוָה מִסִּיעַ בְּיַד הָאָדָם וּמוֹסֵר בְּיָדוֹ יָצָרוּ לֹא יִתְכּוֹן שֶׁהָאָדָם יִמְרָד בְּרַבּוֹנוֹ וּישְׁחַרְרוּ לְחַפְּסֵי ...
- ד **לֵב שִׁמְחָה** | הַחֵלּוֹק בֵּין דּוֹרוֹ שֶׁל הַבְּעַל שֶׁם טוֹב זִיעִ"א לְדוֹרוֹ שֶׁל הַחֲדוּשֵׁי הָרִי"ם זִיעִ"א כְּעֵנְנוֹ לְמוֹד עֲבוּדַת ה' מִהִנְצֵר הָרַע ...
- ד **נֵר יִשְׂרָאֵל** | הַצְדִּיק הַשְּׂמוּד מִכָּל רַע שֶׁמּוֹ הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְפָנָיו וְהַכֵּל יִרְאִים מִמֶּנּוּ אֶפְסוֹ בְּלִי שִׁישְׁמַעֲנוּ מִמֶּנּוּ דְבָרֵי תּוֹרָה ...
- ה **אֲבִיר יַעֲקֹב** | הַצְדִּיק הַדְּבִיק פְּתוּדָה לְשִׁמְחָה מֵאִיר לְהַמּוֹן הַעַם אֶת הָאוֹר וְהַשְׂמֵחָה שֶׁפְּתוּדָה מֵה שְׂאִיו כּוֹן הַעוֹסְקִים שֶׁלֹּא לְשִׁמְחָה שֶׁבִּיבְכֻלְתֶּם לְקַרֵּב יְהוּדִים רַק בְּאִפְסוֹ שֶׁל מְשִׁיכָה בְּעַל כְּרַחֲם ...
- ו **בֶּאֱר מְשֵׁה** | עֵשֶׂר הַשְּׁנֹת הַשָּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עַל הַצְדִּיקִים, וְהַמִּתְחַבֵּר עִמָּהֶם זוֹכֵה בְּדִין, וְכִפִּי הַתְּשׁוּבָה לְהַתְדַבֵּק בְּצִדִּיק כּוֹן זוֹכֵה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ ...
- ו **לְקוּטֵי תּוֹרָה** | דְּבָרֵי הַזֵּהָר שֶׁשִּׁעַת הַתְּפִלָּה הִיא עֵת מִלְחָמָה | הַשַּׁעַם שֶׁמִּתְפַּלְלִים בְּכָל יוֹם ...
- ט **מַחְשֵׁי דְחֵלֶן** | לְעֵתִיד לְבֹא יִתְבַּסֵּל הַס"מ מִן הָעוֹלָם ...
- ט **אֲגִירָא דְחֵלָה** | כִּפִּי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ בְּמִתָּר כּוֹן זוֹכֵה לְאַחֵר פְּטִירָתוֹ ...
- ט **אֲרֵחַ לְחַיִּים** | הַמְשֻׁפָּע לְחִבְרֵי תּוֹרָה אוֹ מִמּוֹן אִין לוֹ בְּמָה לְהַתְנַאֵת עֵלָיו כִּי אֲדַרְבָּה הַמְשֻׁפָּע מִקַּבֵּל מִהַמְשַׁפֵּעַ ...
- י **מֵאוֹר וְשֶׁמֶשׁ** | הַתְּעוֹרָרֵת "ג. מִכִּילוֹן דְּרַחֲמֵי בְּחֹדֶשׁ אֲלוּל ...
- י **לְקוּטֵי מוֹהַר"ן** | אֲכִילָה יוֹתֵר מִדֵּי הַחֵרֶךְ מִדִּיקָה לְאָדָם גַּם בְּמוֹכֵן הַרוּחִי ...
- י **לְקוּטֵי שִׁחוּת** | דִּינֵי הַנִּהְגָּת הַפְּעַל וְעַל הַבֵּית כְּרָמוּס אֹדוּת הַנִּהְגָּת הַקְּבִ"ה וְעַם יִשְׂרָאֵל בְּעֻבְדָתָם ...
- י **אֶהְבֵּת שְׁלוֹם** | יש לְהַתְבַּר עַל עֲמַלְלַת הַמְכַנִּים כְּרִירֹת וְרַפְּיוֹן לְכָל הַתְּלַקְבוֹת שֶׁבְּקִנְיָה ...
- י **אֵילָנָא דְחַיִּי** | הַמִּתְנַצֵּעַ בְּעֻבְדַת הַשָּׁם מְכַרֵּת הַמְשֻׁחִיתִים וְהַקְּלֹפֹת ...
- טו **אֲזוּר אֲלֵיָהוּ** | בְּאוֹר הַמְשֻׁנָּה עַל דָּרֵךְ הַעֲבוּדָה ...
- טו **שְׁעָרֵי אֲרוּכָה** | אֵיךְ שֶׁחֲטָא תְּרַבָּה יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה בְּאֲלוּל ...
- טז **מֵאוֹרֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל** | אִין דִּי לְשׁוֹב תְּשׁוּבָה עַל הַמְשַׁעִים הַרְעִים אֵלָּא יש לְכַדֵּק גַּם אֶת הַמְשַׁעִים טוֹבִים ...
- טז **רְמֵתִים צַפִּים** | בְּקִרְיָאֵת כָּל פְּרָשָׁה מִתְעוֹרְרִים אוֹרוּחֵיהֶם אֵיךְ מְרַנֵּשׁ רַק לְצִדִּיקִים ...
- יז **שֶׁפֶת אֱמֶת** | קְרִיָּאֵת הַתּוֹרָה בְּשֶׁפֶת כִּיּוֹן שֶׁנִּתְחַחֵם בַּה שְׁעָרֵי הַתּוֹרָה וְלִבּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ...

אוצרות גאונים הדורות

- יז **יז דוֹד** | כּוֹן הַשְּׂטוּאָה וְהָאֵהוּבָה שֶׁנּוֹלְדוּ בְּשִׁנָּה מִקְרַת וְהַבֵּר מִצָּנָה בְּשִׁנָּה פְּשׁוּטָה ...
- יח **דְּרָשׁוֹת מִהַר"ם חֲבִיב** | כִּיּוֹן שְׂהוּצִיא אֶת פְּדִיחָתוֹ הָרִי שֶׁהוּא הַבְּכוֹר ...
- יח **שְׁתֵּי יְדוּת** | נִקְתָּבָה פְּרִשְׁת בּוֹ סוֹרֵר וּמוֹדָה לְהַשִּׁיל אִימָה וְפַסְד עַל הַבְּנִים ...
- יט **חֲמֻדַת יִשְׂרָאֵל** | יש בְּכַח הַצְדִּיק לְבַעַר הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל וְלְהַבְיִיאַם לְיִרְאֵת שְׁמִים ...
- יט **רְבִי מִשֵׁה שְׂמַאי זצ"ל** | שֶׁפֶשֶׁשׁ וְלֹא מִצָּא יִתְלָה בְּכַסּוּל תּוֹרָה ...
- כ **פְּנֵי דוֹד** | וְלֹא יִלְבֵּשׁ גְּבֵר שְׂמֵלַת אֶשֶׁה – חֲלָשָׁה וְהַתְּרַשְׁלוּת בְּעֻבְדַת הַבּוֹרָא ...
- כ **שֶׁלֵּל דוֹד** | סְגֻלַת שְׁלוֹחַ הַטֶּן לְדַעַת שֶׁל כְּנֵמָא / כִּיּוֹם הַמִּצְוָה בְּשִׁלּוּחַת הָאֵם וְהַבְּנִים ...
- כא **זַרְע אֲבִרָהֶם** | עַל יְדֵי כִּיּוֹם מִצְוַת שְׁלוֹחַ הַטֶּן תְּבוּא הַקְּאֵלָה בְּמִתְרָה ...
- כב **דְּבָרֵי שְׂאוּל** | נְפִילַת הַרְשָׁע בְּבֵית שֵׁיֶשׁ בּוֹ מְשַׁקָּה ...
- כב **זַרְע אֲבִרָהֶם** | מַחִילַת הַעוֹנוֹת עַל יְדֵי הַבוּשָׁה ...
- כב **יוֹסֵף אֲבִרָהֶם** | הַכְּנַעַת הַלֵּב עַל יְדֵי הַלִּיכָה לְמִקּוּם אַחֵר ...
- כב **זַרְע הַשְּׁלוֹם** | הַשְּׁנֹהָ כִּפְּיו אִינוֹ שׂוֹכֵחַ תְּלַמּוּדוֹ ...
- כג **יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב** | לְמוֹד תּוֹרָה לְשִׁמּוֹ יְתְבָרֵךְ ...
- כג **עֲמֵר נְקָא** | הַשְּׁנַת פְּתָרָה שֶׁל תּוֹרָה עַל יְדֵי מַעֲוֵט תַּעֲנוּגִים ...
- כג **דְּבָרִים אֲחֻדִים** | אִין תְּשׁוּבָה מוֹעֲלַת בְּבֵית דִּין שֶׁל מִסָּה פּוֹן אִין תְּשׁוּבָתוֹ מִלֵּב וְנָפֶשׁ ...
- כג **כְּתַב סוֹפֵר** | קִדְּם שְׁנֵלְקָה אִינוֹ כְּאֲחֻיךְ לְעִינֵי בִּשְׁר וְנָם ...
- כד **כְּבוֹר יַעֲקֹב** | רְאִיתָ צוּרַת כִּיּוֹם הַמַּת בְּרַקִּיקַת הַיְבֵמָה ...
- כד **גוֹר אֲרִיָּה** | רְאוּי הַחוּטָא לְלִקּוֹת אֵיךְ כְּנֵגֵד יוֹם הָאֲרַבְעִים שֶׁל יְצִירַת הַעוֹלָם שָׁבוּ מִקַּבֵּל אֶת הַנְּשִׁמָּה ...
- כה **צְמַח דוֹד** | מִדַּת הַקְּבִ"ה שְׂאִינוֹ עוֹנֵשׁ אֶת הָאָדָם כִּיּוֹם כָּל מָה שֶׁחֲטָא ...
- כה **מִקְתָּב סוֹפֵר** | רְאוּי הַחוּטָא לְלִקּוֹת אֵיךְ כְּנֵגֵד מָה שֶׁפָּגַם בְּמֵאֲמַר 'הִי אוֹר' שֶׁל עוֹלָם הַעֲשִׂיָּה ...
- כה **קֶרֶבֶן הָעֵנִי** | מַפֵּת הָאֲרַבְעִים בְּמִתְשַׁבְּה וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה ...
- כו **מַעֲשֵׂי צִדִּיקִים** ...
- ל **יִמְנָא דְהֵלִילוּא** ...
- לז **סִפְרֵי וִיהִלּוּם** | הָאֵרָה חֲסִידִית מִן הַפְּרִשָּׁה ...
- מא **זוּהַר קִדּוּשׁ** | עַם פְּרוּשׁ הַכְּתֵר וְהַכְּבוֹד ...

נושאים בפרשת כי תצא

ההקדמה להלחם ביצר היא על ידי התקרשות בעניני התור

וכמו כן במלחמת היצר, כבר אמרו חז"ל (ברכות נח.) **הבא להרףף השכם להרגו,** וכבר התפלל דוד המלך עליו השלום 'קומה ה' קדמה פניו' (תהלים יז א), כי אם ימתין עד שיקום יצרו עליו ויפתנו לעברה אז קשה מאד לעמד נגדו. ומהו הענין של הקדמת פניו, שלא ימתין עד שיפתה לעברה, אלא שיקדים עליו לפרש מן ההתר, ולקיים 'קדשים תהיו' (ויקרא יט ב) ולגדר עצמו מתענוגי התור שלא יבא לידי אסור.

באור הכתוב על דרך הנ"ל

וזהו כי תצא למלחמה על איבך, שלא תאחר עד שיבא אויבך לגבולך ולהכשילך באסור חלילה, אלא אתה תצא למלחמה לגבולו, אז ונתנו ה' אלקיך בידך. והינו במלחמת רשות' – באלו דברים שאינם בגדר אסור, כי אם תצטרף לערף מלחמה נגדו באלו הענינים, כבר אבדת מחצית תקומתך, אלא בעניני רשות תתחיל ללחם.

אלא דכבר מבאר בחובת הלכבות (שם) דאין התוספת מתקיים עד שישתלם העקר, וכל זמן שאינו מקיים העקר אין קיום להתוספות. והינו דכוננו ו"ל (ספרי דברים ו) 'אם עשית כל האמור בענין', כלומר, מה שאמרה תורה, שקימת מה שמבאר בתורה, אז אם תרצה לעשות פרישות וללחום מלחמת רשות, ונתנו ה' אלקיך בידך. אכל כל זמן שלא עשית מה שאמור בתורה, אין מקום למלחמת הרשות, ואתי שפיר:

יסודות במלחמת היצר

קנה לדוד

רבי אליעזר דוד גרינוואלד זיע"א

'כי תצא למלחמה' – מלחמת היצר | יש ללמד ממלחמות אמות העולם שכל צד מתחזק להקדים לערך המלחמה בגבול חברו ועל ידי כן מנצח

כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושכית שכיו וכו' (כא ע). ויש לפרש בס"ד, על פי מה שפרש רש"י במלחמת הרשות הכתוב מדבר, ופרשו המפרשים שפרשה זו רומזת על המלחמה הגדולה שיש לכל אדם, דהינו ללחם עם היצר הרע, כמבאר בחובת הלכבות (שער יחוד המעשה פ"ה).

והנה בשם פשהאמות לוחמים זה עם זה, משתדל כל צד לערף המלחמה בגבול חברו ולא בגבולו, ומי שמלמד במלחמה יותר, וזריו לערף המלחמה באפן כזה שלא יגיע למדינתו, הוא משבח ונשפר.

כאשר בענינו ראינו, במלחמה הגדולה אשר היתה בין האמות כמעט חמש שנים, אשר לא נהיתה מאז, וברוף ה' אשר נתן לנו שארית בארץ, והחיה אותנו לפליטה גדולה. ובענינו ראינו, כי על ידי זריוות ותחבולות והכנה גדולה שהיה למלך אשכנזי, שהוא התחיל במלחמה, לא היה נראה ונמצא מדרך פך רגל אויבו בארצו כל אותן השנים. וכל המלחמות נעשו בארץ שפגגו, ועל ידי זה לא סבל הפסד רב מנפשות ורכוש. וזהו עקר התחבולה, להתחיל חוץ למדינתו שקורין אפענזיווע [בלע"ז], ומי שזריו הוא נשפר.

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

על האדם לדעת שהיצר אורב עליו בכל עת
כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אליהך
בידך ושביית שכיו, וראית בשביה אשת יפת
תאר וחשקת בה ולקחת לה לאשה (כא י"א),
 הדקדוקים עין עליהם במפרשי תורה.

ואפשר לומר, על דרך המבאר (חובות הלבבות
 שער יחוד המעשה פ"ה) **במלך אחד שבא**
 מהמלחמה וכבש אותה, ואמר לו חכם אחד,
 אתה נצחת מלחמה קטנה ועדין עליך מלחמה
 גדולה, הוא מלחמת היצר אשר הוא לו באויב
 נאמן ואורב לו וגם עליו להפילו ברשתו.

ומבאר בזהר הקדוש 'כי תצא למלחמה על
 אויבך' זה מלחמת היצר, ויורה לנו
 הכתוב לידע אדם נאמנה שיש עליו מלחמה
 גדולה והוא אויב לו ומבקש רעתו.

היצר הרע נצב בערמה כעני בפתח אך באמת
 מבקש לצוד נפש האדם ולהמיתו | באור
 נפלא מהמגיד מדובנא

וכמו ששמעתי בשם הרב המגיד מדובנא
 ז"ל, 'לפתח חטאת רבין ואליך תשוקתו'
 (בראשית ד ז), ירצה פי יש בבחינת מקבלי
 הרבה סוגים, יש עניים עוברי ארח אשר
 הולכים על פתחי בעלי בתים לסעדם במשען
 להם ולקבץ פרוטות יד על יד, ומדרבם לעמד
 מיד סמוך לפתח, ויש אדם שבא אצל קרובו
 לסעוד ולתמכו באיזה סף מסים, ומדרבן הוא
 לקבלו בסבר פנים יפות, והוא אז באוכלי
 שלחנו.

ויש בחינת מקבל אשר מקבל הרבה יותר
 מסוג הקודם, ועומד בהחנות של בעל
 הבית, והוא הנקרא שפעקטיר. ויש מקבל אשר
 חפצו לקבל כל הוננו ורכושו של בעל הבית,
 וגם את נפש בעליו קח, ועמידתו הוא פיער
 ובפרשת דרכים עומד ומלסטם את הבריות.

ואמר הכתוב כי מדרכו של יצר הרע הוא
 מתחלה כדמיון סוג הראשון אשר
 עומד כעני בפתח ושואל ומבקש שיעשה רצונו
 [כאמרם ז"ל (סוכה נב):] מתחלה הוא פאורח,
 ואף על פי כן הוא מסוג היותר גרוע ולקחת
 את נפשו זממו, וזהו 'לפתח' חטאת רבין,
 שייצר הרע עומד כעני בפתח, ואף על פי כן
 ואליך תשוקתו, 'אליך' דיקא לצוד את נפשך,
 אמנם 'אתה תמשל בו' אם תרצה והבא לטהר
 מסייעין לו.

באור הכתובים על דרך הג"ל | כי תצא
 למלחמה - על האדם להקדים לצאת לחם
 ביצר על ידי התקדשות במתר

וזה המבאר במקראי קדש אלה. **כי תצא**
למלחמה על אויבך, שתדע כי הוא 'אויבך'
 ומבקש רעתך, וגם ירצה 'על אויבך', פרוש
 שאתה תבא מקדם עליו ולא תמתין עד שיבא
 אליך, כי אז בקשי גדול תנצח אותו ואתה
 בספנה גדולה מאד, ואף מקדם תראה להשמר
 ממנו ולגדר גדר בעדו ולקדש עצמו במתר לו.
 והבטיח הכתוב, אם תעשה מלחמה עמו ונתנו
 ה' אליהך בידך, כי הבא לטהר מסייעין לו.

'ושבית שכיו' - כאשר ישוב בתשובה יזכה
 להוציא מהסטרא אחרא את כל דבורי תורה
 ותפלה שנפלו ברשתו

ושבית שכיו, ירצה פי התורה דלאו איהו
 כדחילו ורחימו לא פרחת לעלא
 (תיקוני תיקון י כה:), ומבאר בפספר (וזהר ח"ב לב):
 פי לכלבא אתמסור, ורצונו לומר פי נמסרים
 להקלפות רחמנא לאלן, והתורה שהוא לומד
 היא בשביה ביניהם, וזה הוא ושבית שכיו.

וראית בשביה אשת יפת תאר היא התורה
 שהיא אשת יפת תאר והיא בשביה,
 וחשקת בה ולקחת לה לאשה להוציא יקר מזולל
 ולתקן כל הניצוצות הקדושים אשר המה
 בשביה ולהעלותם למקומם הרמה.

מִצּוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, מֵה כְּתִיב תִּמְנָן (פסוקים ז-ח), וְיִרְדְּפֶתֶם אֶת אֲבִיבֵיכֶם וְנִפְלוּ לַפְּנֵיכֶם לְחֶרֶב, וְיִרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָה יִרְדְּפוּ.

וכן אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כו ג) 'אם תחנה עלי מחנה לא יירא לפי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', דהתורה ומעשים טובים הם המכניעים ומתישים כח הסטרא אחרא וכל חילותיה. והנה כשהאדם אינו הולך בדרך טוב, המצות שעושה באותו זמן נוטלת אותם הסטרא אחרא והם חיותה, וכשחוזר ושׁב בתשובה פראוי חוזר לו כל מה שנטלה ממנו.

מצות המועילות להכניע את יצר הרע **וזהו** שאמר כי תצא למלחמה על איביך, הוא יצר הרע, שאין אויב יותר ממנו. ותדע באיזה כלי זין תהיה נלחם עמו, הם הרמוזים במלת **תצא**, ראשי תבות ת'פלין צ'יצית א'ות, א'ות רומז לאות ברית ולאות שבת. עוד, תצא ראשי תבות ת'פלה צ'דקה א'ור, 'אור' היא התורה הנקראת 'תורה אור' (משלי ו כג). עוד, תצא ראשי תבות ת'ענית צ'דקה א'ור, על דרך צום קול ממוץ.

אם יש בדרך המצות האלה על תקונם תוכל לעשות מלחמה עם יצר הרע, ועל ידי זה ונתנו ה' אלהיך בידך, ימסרנו הקדוש ברוך הוא בידך ויהיה כבוש תחת ידך. ולא זו בלבד, אלא אף מה ששׁבה ממך מעקרא המצות שעשית בעורך לא טוב ונטלה אותם הסטרא אחרא, עכשו הכל ישׁוב לך, וזהו ושבת שבי, דהיינו, מה ששׁבה ממך תחזר אתה ותקחנו ממנו:

התחזקות לכוון בסוף תפלה אפלו אם לא כוון בתחלתה

וגם יוכן ושבת שבי, על פי משל אשר שמעתי בשם צדיק אחד, ואמר לכל יי'אש אדם עצמו הגם שהוא עומד בסוף התפלה ולא היה מכוון פראוי, אף על פי כן יחזק עצמו בסוף התפלה לכוון היטב, ויבנה יוכל לתקן כל התפלה.

ואמר משל לזה לגנב שהלך לגנב באיזה בתים והצליח וגנב, ולכסוף הלך לגנב עוד באחד מן הבתים ושם נתפס ונלקחו ממנו כל הגנבות.

כן הגם שכל התפלה לא היתה בכונה וכל הדבורים של התפלה הולכים בשבחה להסטרא אחרא, מכל מקום לכסוף פשוטים עוד לשבות ממנו יוכל אדם לחטוף מהם הכל. כמו כן הוא שמה שהסטרא אחרא בוזזים וחוטפים מהרבה בני אדם, בא צדיק אחד ושׁבה הכל מהם:

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

ככה התורה והמצות מנצחים את האויבים ואת

יצר הרע

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבת שבי. יש לדקדק, הנה לה למימר 'כי תלחם עם אויביך', ועוד, מה שאמר ושבת שבי, הנה לה למימר 'ושבת אותי'.

ואפשר לרמוז, דכל עשית המלחמה של בני ישראל, בין עם אויביהם שהם אמות העולם, בין עם יצר הרע שאין אויב גדול ממנו, הכל תלוי בזכות גדולה של מעשים טובים, זהו הנצרי הגדול המועיל במלחמה, וכמו שגאמר (ויקרא כו ג) 'אם בחקתי תלכו ואת'

ישמח משה

רבי משה מאוהעל זיע"א

מאחר שהשם יתברך מסיע כיד האדם ומסור
בידו את יצרו לא יתכן שהאדם ימרד ברבונו
וישחררו לחפשי

על הדרך משל, אם המלך שובה, ומסר את
השבוי לשר השבויים, והוא מוציא חפשי,
אין מרד גדול מזה, רק עליו להחזיק בשביה
ולהוסיף שבי על שבי ומאסר על מאסר לשבויי
המלך, כדי לשמדם היטב שלא יברחו.

כך אם האדם יוצא למלחמה, אין בכחו
לשבו היצר הרע פי בשר לא ישבה
לנורא, רק הבא לטהר מסיעו השם יתברך,
אם כן מרד גדול הוא שיוציאהו האדם לחפשי.
רק האדם צריך להוסיף שבי על שבי לאשר
שבה המלך כדי לשמרו.

כאור הכתוב על דרך הנ"ל

והיגו כי תצא למלחמה כו' ונתנו ה' כו', כי
בא לטהר מסיעין לו אבל בכחך אי
אפשר, אם כן הוא שבוי של המלך מלכי
המלכים יתברך שמו, על כן אפה מזוהר ושבית
שבוי של מלך מלכי המלכים, ומוסב על ה'
אלקים' דכתיב לעיל בקראי, דהיגו להחזיק
אותו בשבי ולהוסיף שבי על שבי כדי לשמרו:

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

החלוק בין דורו של הבעל שם טוב זיע"א
לדורו של החרושי הרי"ם זיע"א בענין למוד
עבודת ה' מהיצר הרע

כי תצא וגו' ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבוי.
בספר הזכות מהחרושי הרי"ם ז"ל איתא,
הגם שכתוב בשם הבעל שם טוב ז"ל 'ושבית
שבוי' שילמד ממה שהיצר הרע עושה רצון
השם יתברך מה שמפתהו, זה רק אחר 'נתנו
ה' אלקיך בידך', אבל תחלה לא ילמד מגורו,
שאינו מלמד טוב, שרוצה לאבד האדם.

ובשפתי צדיק (אות א) פתב, שפל אחד דבר
לתלמידיו, הבעל שם טוב ז"ל דבר

עם קדושי עליון שהיה היצר הרע שלהם
מעבד ומלכך והמה דבוקים בהשם יתברך וכו',
על כן הם רשאים ללמד גם מיצר הרע
התלהבות לדרכי עבודת הקדש, והחרושי הרי"ם
ז"ל מדבר אחר ירידת הדורות, אשר הגשימו
היצר הרע שלהם וכו', על כן פחד מלהיות
תלמידו.

סיוע במלחמת היצר בכח השבת | הרמז
בפסוק

וכתב החרושי הרי"ם ז"ל, אולם אין לך
אדם שאין לו שעה או רגע, וימים
המיוחדין שבת קדש דעקין ואתעברין מגיה,
אז כי תצא מתחת ידו, יהיה על אויביך וכו',
ונתנו ה' אלקיך בידך וכו' להבדיל כל הפסלת
ממנו וכו', ואחר כך ברוצות וכו' ישלים אתו
ויכול לשבות שביו וכו'.

יש לפרש כי תצא למלחמה בימות החל, ונתנו
ה' אלקיך בידך בשבת כדאיתא בשפת
אמת, ועל זה נאמר 'ושבית שבוי', תבית 'ושבית'
אותיות 'שבת', 'שבוי' בגימטריא חטא הידוע (כו
ש"י) ואפשר לתמן הכל (תשל"ח ניו יורק):

מעלת הצדיקים

נר ישראל

רבי מנחם נחום משטעפינעשט זיע"א
הצדיק השמור מכל רע שמו הטוב הולך
לפניו והכל יראים ממנו אפלו בלי שישמעו
ממנו דברי תורה

ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו
(כא כא). אחד מתסדיר רבנו אךמו"ר

הזקן משטעפינעשט זיע"א שאל פעם את רבו
על החזיון התמויה לכאורה, שרואים אצל הרבי,
שאם פי הרבי מונע עצמו מלומר שום דברי
תורה ואפלו בשלחנותיו הטהורים והוא בבחינת

בתורה, הוא עושה קרירות, שְלוּמֵדִים חס ושלום להתפכד ולקנטר בעוונותינו הרבים, ואינם באים לתורה לשמה לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא. אָבָל גם אנשים מבחינה זו יכולים לתקן את הדור ועל ידי זה באים למדרגה גדולה.

וְזוּהִי פִנְתַּת הַגְּמָרָא הַנַּ"ל: תנו רבנן מחנה היוצאת למלחמת הרשות מתרים בגזל עציים ב'שמים' (עירובין יז). 'מחנה היוצאת למלחמת הרשות' – שהם עובדים עדין להשם ותברך עוד במלחמת הרשות, לא במלחמת מצוה שהכל לשם קודשא בריך הוא בתורה לשמה. 'מתרים' – יש להם הרשות והכח, בגזל עציים ב'שמים' – עצמות היבשות הם כל בית ישראל (ע"פ יחזקאל לו יא), יש להם הרשות בתורתם לקח את העצמות היבשות אפלו בכח לתורתנו הקדושה, ועל ידי זה יכולים הם לבוא ברגעים למדרגות לתורה לשמה.

אָבָל האיש המרום מהעם שְלוּמֵד תורה לשמה ודבוק פסגר באין סוף, הוא אינו צריך להיות 'מתרים בגזל עציים ב'שמים', כי הוא מתקן הדור בבחינת 'פקודי ה' ישרים' (תהלים יט ט) על ידי ה'ישרים, הבחינה הגדולה 'תמת נפשי מות ישרים' (במדבר כג י), בבחינת האבות (ע"ז כה). 'שאברהם מגיר את האנשים ושרה מגירת את הנשים (ב"ר לט יד), אזי הם 'משמחי לב', הם משפיעים להדור.

[וכוננת] הדברים הוא, פי 'גזל' הוא דבר שנעשה בעל פרחו, ולכן מי שלא בא למדרגה גדולה של תורה לשמה, אין לו כח להשפיע על העצים היבשים, ההמון, רק למשך אותם בעל כרחם כענין גזל, אָבָל צדיק גמור משפיע על ההמון אור כזה שהם רואים שמחה בזה שנושאים אצל הצדיק]:

'אין אמר ואין דברים' ובכל זאת מפרסם הוא לכל ושמו הטוב הולך לפניו.

אָמַר לו רבנו: וכי מהו החדוש, הרי מקרא מלא דבר הפתוב: ובערת הרע מקרבך אז התוצאה יהיה וכל ישראל ישמעו ויראו:

אביר יעקב

רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א

הצדיק הדבוק בתורה לשמה מאיר להמון העם את האור והשמחה שבתורה מה שאין כן העוסקים שלא לשמה שביכלתם לקרב יהודים רק באפן של משיכה בעל כרחם

כָּל איש העובד להשם ותברך בתורה ותפלה, והאיש המרום העובד אפלו באכילה ושתיה, יש חלוק גדול אם עושה רק לעצמו עבור לתקן את עצמו, או אם עובד כדי לעשות נחת רוח ליוצרו, שזו היא המדרגה הגדולה ותכלית הבריאה.

וְזֶה החלוק במלחמה שעושים עם היצר הרע בין מלחמת הרשות ובין מלחמת מצוה, ורואים אֲנַחְנוּ שְׁבַמְלַחַמַת הַרְשׁוּת נֹאמַר כִּי תִצָּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֵיךָ, נִקְרָא 'אִיבֵיךָ' כִּי הוּא יוֹדֵעַ שְׂרוּצָה לְהַעֲבִיר אוֹתוֹ מִדְרֹךְ הַטּוֹב וְהִישָׁר מִדְרֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אָבָל הַעֲקָר צָרִיךְ לִזְכֹּר שְׁלֵמוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה צָרִיךְ לְהִיּוֹת לְשֵׁם יְחִוּד קוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא, תּוֹרָה לְשֵׁמָה, לְהַתְדַבֵּק לְמִקּוֹר וְשֵׁרֵשׁ הַעֲלִיּוֹן, וְזֶה נִקְרָא מַלְחַמַת מִצְוָה.

וְזֶה דכתיב 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרף בדרך' (כה יז), פְּדוּעַ שֵׁשׁ מִסְלָה, וְיֵשׁ שְׂבִיל, וְיֵשׁ דֶּרֶךְ הַכְּבוֹשָׁה לְרַבִּים, וְכִשְׁבָּנֵי יִשְׂרָאֵל נִמְצְאוּ בַּמַּעֲלָה הַעֲלִיּוֹנָה בְּדֶרֶךְ הַכְּבוֹשָׁה רַבִּים, כְּמֵאמֹר הַפְּתוּב 'בְּדֶרֶךְ', מֵה יִכּוֹל אֲז עֲמַלְק לַעֲשׂוֹת.

אָבָל הוא עושה אשר 'קרף' בדרך, אפלו כשהם 'בדרך' בשלומדים כבר ועוסקים

באר משה

רבי משה אלשיך בריעה מקוונ'ניו זיע"א

עקר השגחת השם יתברך בראש השנה על הצדיקים, והמתחבר עמהם זוכה בדין, וכפי התשובה להתדבק בצדיק כך זוכה לקבל ממנו

או יאמר כי תבא בכרם רעד וגו' (כג כה), דקאי על ימים הקדושים הבאים עלינו לטובה. דהינו בראש השנה הבא עלינו לטובה שהוא יום המשפט הקדוש, שאז המלך הרם ונשא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא יושב על כסא המשפט לשפט לכל באי עולם, כמו שסוד הפיטן וכל באי עולם יעברון לפניך כבני מרון, וימלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון, שכל העולמות תלוין על חוט השערה, ואינם בטוחים אם יזכו בדין, שיחזקם העולם בקיומו לפי ערך מעשיהם.

אך השם יתברך ברוך הוא אב הרחמן, ועקר השגחתו הוא על ישראל, דהינו על הצדיקים שגמציאם בישראל, ואינו משגיח על הרעים, כי אם על הטובים והצדיקים שבין ישראל, והם בזכותם מגינים על כללות ישראל, שיוציא משפטם לאורה, ויזכרם בדין ביום המשפט הקדוש.

באר הפסוק 'כי תבא בכרם רעד' על פי הג"ל

וזהו מאמר הכתוב: **כי תבא** – פלומר קשתבוא במשפט לפני מלך המשפט ביום ראש השנה הבא עלינו לטובה, יום המשפט הקדוש. אבשרך שתבוא בכרם רעד – דהינו עם התענוג

מ'רעד' הם הצדיקים שבדור, שנקראים אחים ורעים ובכל לשון של חבה, כמו שכתוב 'למען אחי ורעי אדברה נא וגו'' (תהלים ככ ח), ובזכותם יגן עליך, שיוציא משפטיך לאורה, ולזכות אותך במשפט.

ולא זו בלבד, כי אם גם כן תנפה ואכלת ענבים כנפשה, דהינו שתקבל מהצדיקים שבקרבה גדל התענוג הרמוז בכתב 'ענבים' וכנ"ל, כי הענבים הם הפרי מהכרם, והם מרמזין להתענוג. וכל זה כנפשה – כפי הרצון שלך להתדבק בהם, ככה יהיה – שבעה, דהינו שביעת הקדשה וההארה מהם, שכפי גדל החשק והרצון להתדבק בצדיקי הדור, כמו כן תשאב מהם ההארה והקדשה העליונה.

וגמר אמר ואל כליך לא תתן, ולכאורה הוא אריכת לשון תבת 'כליך', והנה ליה למימר בקצור ואל כלי לא תתן. אכן לפי דרכנו יבוא על נכון, שרצונו לומר, שששתבוא בכרם ותענוג רעד, הם הצדיקים, לפני המשפט, ותנפה בזכותם בדין, ותשאב מהם גם כן גדל הקדשה כנ"ל, ההכרח הוא לומר מאד שאל כליך לא תתן, דהינו שלא תחזר חס ושלום לקדמותך, לתת אל כליך שמקדם, שהם המדות הרעות שלך שהיה לך מקדם, אף שתהיה מעתה כלי אחר בבחינה אחרת, שתהיה כלי מכשר לקבלת קדשה וטהרה ואהבה ויראה וכל המדות טובות, אמן כן יהי רצון:

פרשת כי תצא

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושביית שכיו וגו' (כא כ)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

דברי הוהר ששעת התפלה היא עת מלחמה | הטעם שמתפללים בכל יום

הנה איתא בזהר (ח"ג קפח: רמג.) שעת צלותא שעת קרבא, וכתוב 'אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי' (בראשית מח כב) ותרגם אונקלוס 'בצלותי ובכעותי'. ולהבין מה ענין המלחמה בתפלה, וגם למה מתפללים בכל יום.

על ידי הקרבנות נכלל אש שלמטה באש שלמעלה

הנה אמרו רז"ל (ברכות כו:) תפלות פנגד תמידין תקנום. והענין פדכתיב 'את קרבני לחמי לאשי' (כמדבר נח ב), שהיו מקריבין הקרבן בזמן בית המקדש לעולה על גבי המזבח ממין הבקמה כדי שתד אש מן השמים ותאכל את העולה. כי חיות נפש הבקמית היא יסודת מיסוד האש, וכשהיה יורד אש מן השמים הנה נכלל אש שלמטה באש שלמעלה.

בזמן המקדש נפעל זאת על ידי הקרבנות ועתה על ידי התפלה | על האדם להעלות את נפשו הבקמית לשרשה ולכער אש התאוות ולהכנס לשלהבת אש התלהבות לבורא ותברך

ומשחרב בית המקדש תקנו אנשי כנסת הגדולה התפלה, שקריב כל אחד נפשו הבקמית להעלותה ולקשרה בשרשה שהיא גם כן מיסוד האש, ומקור חצבה ויסודתה בהררי קדש מרפכה העליונה פני ארזה פני שור כו', אלא שלאחר ירידת והשתלשלות והתלבשות בשבעים שרים, שמרי האופנים, נמשך תענוגי העולם הזה והכח המתאנה שהוא גם כן בחינת חמימות האש וגם היצר הרע הוא אש זר דולק.

וצריך להעלות נפש הבקמית לשרשה – בחינת אש שלמעלה – ולהתפלל בבחינת מרפכה העליונה בחינת אש אכלה אש לכלות ולשרף כח המתאנה והאש שלמטה בתענוגות בני אדם בעולם הזה, שלא לילך בהם אלא בקרירות, ולהפוך מהפך להפך – להיות כח המתאנה ברשפי אש שלהבת לדבקה באלקים חיים.

המשכת אש שלמעלה על ידי התבוננות והנה בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו (קידושין ל:), וצריך בכל יום להמשיך בחינת אש שלמעלה. והנה כדי שתד ותמשך בחינת אש שלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט

על ידי אתערוותא דלתתא, והינו על ידי התבוננות במקור חצבה ושרשה במרפכה העליונה שממנה נלקח הכח המתאנה שבנפשו הבקמית, איך שהם בטלים בבחינת מרפכה וכסא לגבי דמות אדם שעל הכסא וזעים וחלים מחיל כסא ומתלהבים ומתלהטים בלהבת ושלחבת רשפי אש ליבטל ולהפיל באור ה' השופע עליהם, וממילא יאיר אור האהבה גם על כח המתאנה שבנפשו הבקמית שגלקח משם לעורר לבו להיות נעתק מתענוגים גשמיים אשר נשקע בהם ולהיות נמשך אחר שרשו להבטל ולהפיל באור ה'.

על ידי התבוננות בעבודת המלאכים בכרכת יוצר מתלהב האדם להכיל ולהתבטל לפני הבורא יתברך

ולכן תקנו אנשי כנסת הגדולה ברכות קריאת שמע שמים לפניה ברכת יוצר אור ששם נאמר ונשנה באריכות סדר המלאכים ושרפים וחיית איך שהם בטלים לאורו יתברך כו'. והנה המלאכים מתמת גדל עצם השגתם ששפען וחייתן נמשך מבחינת שמו לכד שהוא קדוש ומבדל, לכן הם בבחינת רצוא ושוב, רצוא ברשפי אש שלהבת מתלהטת להפיל באורו יתברך, ושוב ברצאה, שמתמת הרצאה הם חוזרים ונרתעים לאחוריהם ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שיברך וימשך למטה גם כן בבחינת גלוי כמו שהוא למעלה.

ומזה תבונן המשפיל להיות גם כן בבחינת רצוא ושוב באהבה וחשיקה וחפיצה להיות נמשך אחר שרשו להתפלל באור ה' שהוא קדוש ומבדל כו', ושוב ברצאה להיות מקבל על מלכות שמים למטה וכמאמר רז"ל (ספר יצירה) אם רץ לבך שוב לאחד, שיעשה מכון לשבתו ולהיות ה' אחד שורה למטה כמו למעלה.

ועל דרך זה תקנו גם כן פסוקי דזמרה. ולכן יש פסוקים מדבר באהבתו יתברך ויש

ואוריינתא וקודשא בריך הוא פולא חד (זוהר ח"ג עג), ואלקיד בחינת המצות רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלפא. ושרש שתי בחינות אלו הם נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, פי בחינת התורה הוא בחינת מלך במאמרם ו"ל (כתובות סא): מתניתא מלכתא, שהמשנה הוא על דרך משל כמו מלך שהוא גזור ואומר שאם יטען ראובן פך כו' יהיה פסק פך וכו', וכן בדיני אסור והתר, ובחינת המצות הם בחינת עבד לשמע בקולו וכדכתיב כי לי בני ישראל עבדים' (ויקרא כה נח).

והנה בחינת מלוכת התורה שבה מלכים ומלכו' הוא מחמת שכל העוסק בתורה

הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו (תנא"ר פ"ח), וכמו שנאמר ו'אשם דברי בפיך' (ישעיה נא טז), ו'יעקב חבל נחלתו' (דברים לב ט), כמו למשל באדם המנענע בחבל למטה מתנענע גם למעלה בראש החבל. ולזה נמשלה התורה למים שיורדין מקומם גבוה למקום נמוך (תענית ט). וזהו נעוץ תחלתן בסופן. ובחינת המצות הם סופן בתחלתן, פי סוף מעשה במחשבה תחלה.

ולכן פעם אמרו רז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, אלמא מעשה צדיפא, ופעם אמרו ותלמוד תורה כנגד כלם (ראה קידושין מ:). פי שניהם אמת, שבבחינת נעוץ תחלתן בסופן תלמוד תורה גדול, ובבחינת סופן בתחלתן מעשה גדול. ושניהם צריכים להיות באדם.

כי ההמשכות שאדם ממשיך בבחינת התורה הוא להיות בחינת רצוא מחמת התבוננות בתחלתן ובשרשן, פי אורייתא מחכמה נפקת (זוהר ח"ב סב). והוא והכמתו הכל אחד, וכשהוא עוסק בה הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כו'. ואם רץ לבד שוב לאחד הינו על ידי מעשה המצות שסופן בתחלתן ומתעלה ונכלל בשרשם

ביראתו, ומשניהם נולדה מדת הרחמנות שיש פסוקים מדברים בזה, כמו 'והוא רחום כו', אמה הויה לא תכלא רחמיה כו'. ומזה יבא ויגיע לבחינת ומעלת ומדרגות בטול גדול מזה בקריאת שמע להפיל בבחינת אדם שעל הפסא בחינה פנימית.

באור פסוקי הפרשה על פי הנ"ל

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך. פרוש פי תצא למלחמה זו לנצח כח המתאנה שבנפשו לקררה בתענוגי עולם הזה הגשמים ולא תהפכא לאהבת ה', תהיה בבחינת על אויביך, דהינו בבחינת שרשם למעלה, פי אין רע יורד מלמעלה, ושרשם הוא טוב, שהוא מבחינת מרובה עליונה שבקדשה, אלא שלאחר ירדת והשתלשלות המדרגות נעשו שררי האופנים ומשם נמשכו השבעים שרים שמהם נמשכו כל תענוגי עולם הזה והכח המתאנה כנ"ל, וכשנתעלה ונכלל בשרשו מתהפך מרע לטוב.

אך אי אפשר להתהפך טבעית מדתו לשנותה לגמרי בלתי עזר וסיוע אלקי, כמאמרם ו"ל (קידושין ב:). אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו כו', דהינו שאין כח בנפשו לבד להיות עולה ונכלל בשרשו, רק אחר שימשך הארה מאור אין סוף ברוך הוא על נפשו, והוא הארת אור התורה והמצות מבחינת דמות אדם שעל הפסא, רמ"ח אברים דמלפא ושס"ה גידים – שהם מעבר להדם הוא הנפש והחיות המפשט לכל האברים על ידי קיום ושמירת מצות לא תעשה, ועל ידי זה נותן כח באש שלמעלה שהוא בבחינת פסא להמשיך ולירד למטה לכלות ולשרף את כח נפש המתאנה הפהמית ולהעלותו לשרשו כנ"ל, ואזי יאירו בו מדותיו של הקדוש ברוך הוא ולא מדות טבעים שבנפשו.

וזהו ונתנו ה' אלקיך בידך. 'הנה' הוא בחינת התורה שהיא רצונו וחקמתו יתברך

עוד, זולל סבא גימטריא סמא"ל עם האותיות והכולל. עוד, זול סבא עם הכולל גימטריא סמא"ל, להודיע דעל סמא"ל הוא מדבר, שזהו שאינו שמע בקול אביו ואמו שהם קדשא בריהו הוא ושכינתיא לעולם, שהרי מרד בהם ועשה עצמו אל אחר, לכן לעתיד במהרה בימינו ורנמה כל אנשי עירו, הם בית דין של מעלה בהסקמה אחת, ומתקיים בלע המנות לנצח, וזהו ובערת הרע מקרבך, דבטול סמא"ל הוא הנקרא בעור הרע פראוי:

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ... לא תליו נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא (כא כב)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

כפי שמתקדש במתור כך זוכה לאחר פטירתו

וכי יהיה באיש חטא משפט וכו'. רמז הפרשה הנ"ל, על פי מה שאמרו רז"ל במדרש (תנחומא חקת טו) שאין לך כל צדיק וצדיק שאינו רואה את אדם קדמאה בעת פטירתו, והצדיק מתלונן עליו ואמר לו עבורך הגיע לי כל הצער הזה, והוא עושה עמו חשבון באמרו אני חטאתי חטא אחד, ואתה שים על לבך אפלו היוהך צדיק כמה וכמה מן החטאים עברו עליך.

הטעם שצריך לקדש עצמו במתור

והנה התורה הזקינה לאדם קדשים תהיו (ויקרא יט ב), קדש עצמך במתור לך (יבמות כ). ולכאורה למה היתה כזאת, כיון שהוא מתור, הלא אכול ושתה וכל התענוגים אשר מצאה ידו.

אך הוא להיות על ידי שנהנה מתענוגי עולם הזה אשר בהם מערב טוב ורע מקלפת

למעלה מעלה עד רום המעלות אור אין סוף ברוך הוא.

ועל ידי זה ימשך ויתפשט למטה פת האש שלמעלה במקרבה עליונה ונגעה עד נפש הבהמית, כי החיות נושאות ומנשאות עם הפסא, שהרוכב על הפסא נושא את נושאו, וזהו בחינת אדם בגימטריא מ"ה שהוא בחינת חכמה כ"ח מ"ה בחינת בטול כו' פנזפר במקום אחר, כי לפי שבחינת גליו יתברך בעולמות הוא במדות, וראשיתן בחינת חסד כמו שנאמר כי אמרתי עולם חסד יבנה'.

ולכן אי אפשר להפך המדות שבעולמות כי אם בהמשכות חכמה עלאה שהוא מקור התורה והמצוות פנ"ל. ואחר כך ושבת שביו, דהינו מה שהיה בשביה אצל כח המתאווה על ידי שהמשיך את עצמו ברעות העולם הזה ותענוגיו, הנה חיל בלע ונקאנו' (אויב כ טו) להיות עולה ונכלל גם בן בקדושה:

כי יהיה לאיש בן סוחר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם וגו' (כא יח)

מחטוף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

לעתיד לבוא יבטל הסי"מ מן העולם

כי יהיה לאיש בן סוחר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אתו ולא ישמע אליהם. אפשר לרמוז זה על סמא"ל הרשע, שאין סוחר ומורה יותר ממנו, ועשה עצמו אל אחר, ומשום הכי לעתיד הקדוש ברוך הוא מבטלו מן העולם, כמו שנאמר (ישעיה כח ה) 'בלע המנות לנצח'.

והנה סוחר מורה ראשי תבות ס"מ. עוד, מרה גימטריא אל אחר' עם האותיות.

על עץ שאכל אדם הראשון, ואם פן הדבֵר הוא בהכרח מקרה אחד לצדיק וכו'.

על זה באה אזהרת התורה: לא תליין נבלתו על עץ – תלין מלשון תלוינ'ה, נבלתו מלשון נב"ל תב"ל, רצה לומר לא תתלונן העדר גופו שנפל ממנו הוא עבור העץ.

כי קבור תקברנו וכו' – יש במשמעות הזה שתי פרושים ולכלם רמזה התורה, א' פי קבור תקברנו ביום ההוא, רצה לומר בנדאי תמצא עון לקבורתו ביום ההוא, דהינו הימים שהיה בעולם, והנה היו כמה שמותו בעשיו של נחש, ואם פן יש לומר שגם הצדיק הנכר לו היה כך, ולמה בנדאי יש לתלות על סבת העץ.

גם לזה רמזה התורה בפרוש השני כי קבור תקברנו ביום ההוא, דרצה לומר אם באמת היה צדיק גמור וגם לא נהנה ביתרון הקתר, הנה בנדאי קבורתו לא תהיה רק ביום ההוא לעיני העולם, להיות העולם נדן אחר רבן, אבל הוא היה יחיה בגוף ונפש כענין רבנו הקדוש.

כי קללת אלקים תלוי, רצה לומר הקללות שקלל השם תהברך וקנס לדורות לאדם הראשון, תלוי בתנאי שאפשר לאדם מצד הבחירה להיות פתגוף ואלהיו, או פדמיון רבנו הקדוש, או כרב אחי בר יאשיה (שבת קנב:).

ובהיותך יודע כל זה, על פן אזהרה היא לך ולא תטמא את אדמתך – הינו חמר גופך קרוין מאדמה בהשביעך מרורות מתענוגי העולם, אשר ה' אלקיך נתן לך – רצה לומר שנתן אותו ברשותך ותוכל לצחצחו פזר הרקיע שיהיה גם הוא לאלקינו, והבן:

נהגה, אזי מקבל גופו זקמא בהתענוגו שלא לשם שמים, ולזה צריך עכול הגוף אחר כך בעת אשר ישוב פקדונו לבעל הפקדון.

והנה צדיקים שלא נהנו מן העולם הזה, אזי עדין הם קימים בגוף ובנפש, כמו שידעת מרבנו הקדוש שלא נהנה מן העולם הזה, וקא לביתו כל בי שמישי לקדש קדשת היום (כתובות קג), והגם שאינו קים לעד בעולם הזה בפני כל בגוף ובנפש, להיות העולם נדון אחר רבו, אף על פי כן קים הוא, וביותר ענין חנוף ואלהיו שושאר לעד, הלא תראה שאפשר ואפשר לו לאדם לקדש עצמו שישאר קים בגוף ונפש, הגם שנקנסה קנס לכל תולדות אדם הראשון.

על פן לא יאמר האדם, למה לי להפריש עצמי מתענוגי עולם הזה, הלא בין כך ובין כך מכה אני לילך בדרך כו' בעבור חטא האדם, הלא טוב לי על כל פנים ליהנות מהעולם הזה בהתר מה שאפשר, ויזכי סבתו מאיזה צדיק שהפירו שיהיה פרוש מתענוגים והלך בדרך וכו', ואם פן מקרה אחד וכו'.

באר הפסוקים על דרך הנ"ל

לזה באה התורה הקדושה ברמיזתיה לבטל הסברא הפחותה הזאת, ואמרה וכי יהיה באיש חשוב הצדיק הנקרא אי"ש חטא משפט וכו' – 'חטא' לפי פשוטו לא יצדק, דהוא שוגג. גם 'משפט מות והומת' הוא כפל לשון. על פן לפי הרמז הכי קאמר:

וכי יהיה באיש צדיק חט"א משפט מות – רצה לומר חסרון משפט מות, שכל העולם מפירין במעשיו שהיה צדיק גמור, ולא נהנה מן עולם הזה ביתרון אפלו בהתר, ואף על פי כן והומת – שגם עדין הגיע הכוס שרבים שתו, ותלית אותו על עץ – ורצה לומר בשתראה פזאת יתרצה בסברתך לתלות העדרו

בבחינת משפיע שמשפיע תענוג גדול למעלה על דרך 'תנו עז לאלהים' (תהלים סח לה), אבל אם מכונן להנאת עצמו נמצא עובד את עצמו וזהו עבודה זרה חס ושלום, וכן כשמתגאה על המקבל נקרא תועבה כמו שאמרו רז"ל (סוטה ד:), וכתוב בהדיא 'תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טז ה), ועל כן אמר הפתוח כי תועבת ה' אלהיך כל עשה אלה:

כי יקרא קו צפור לפניך בדרך ככל עץ או על הארץ אפרחים או כיצים וגו', שלא תשלח את האם וגו' (כב ו-ז)

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפ"שטיין זיע"א התעוררות י"ג מכילין דרחמי בחדש אלול **יראה** לרמוז בזה ענין גדול בעבודת השם תבדוק. כי הגה ידוע אשר בחדש אלול היא עת התעוררות תשובה לכל אדם יותר מכל השנה, לשקל ארחותיו בפלס מאזני שכלו וילתמן את אשר ענת.

כי בימים האלו נפתחים השערי תשובה והי"ג מכילין דרחמי, ומתנוצצים השמות הקדושים קס"א ס"ג העולים למגן דרך, כמו שאמרנו בשבת הקדום, והוא רמזו בפתוח (ישעיה מג טז) 'הנותן בים דרך', אשר צריך לכוון זה הפסוק בראש חדש אלול כנ"ל.

כדורות קודמים היו רבים מתבודדים ומסתגרים בחדש אלול אך הבעל שם טוב זיע"א חדש השתשובה תהיה על ידי דבוק חברים והתקרבות לצדיקי הדור

והגה ראינו בדרות שלפנינו, טרם נתפשט בעולם נגה אור דרך הבעל שם טוב זצוק"ל אשר בעת הזאת מראש חדש אלול ואילך, כל איש אשר נגע יראת ה' בלבבו,

לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת ה' אלקיך כל עשה אלה

(כב ה)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

המשפיע לחבירו תורה או ממון אין לו כמה להתנאות עליו כי אדרכה המשפיע מקבל מהמשפיע

נראה דהנה ידוע דכל מה שהאדם משפיע לחבירו הוא מקבל ממנו יותר, כמאמרם רז"ל (ויק"ר לד ח) יותר מה שהבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם הבעל הבית, וכן בתורה אמרו (תענית ז) הרבה תורה למדתי מרבותי וכו' ומתלמידי יותר מקבלם.

ואם כן צריך המשפיע לראות שלא להתנאות במחשבתו על המקבל ממנו לומר בלבו שהוא המשפיע וחבירו צריך לו ומקבל ממנו, בין שהוא מקבל יותר מחבירו המקבל ממנו. ויכלי גבר' נקרא בלים של המשפיע.

וזהו לא יהיה כלי גבר, הכלי של השכל המשפיע לא יהיה במחשבתו במעלה על איש המקבל ממנו שהוא בחינת אשה, אלא יחשב בשעת השפעה לחבירו – הן בשכל הן בממון – שהוא מקבל יותר ממנו.

והירות כל יתגאה האדם בעת עבודתו לה' תבדוק

ולא ילבש גבר שמלת אשה, נראה דבא להזהיר שבשעת עבודה בלמוד או בעשיות המצוה שלא יהיה מחשבתו להנאת עצמו, כי כשהוא מכונן להנאת עצמו בעשיות המצוה נמצא שהוא מלבש בשכלו כדי לקבל מהמצוה הזאת והוא בבחינת אשה.

וזהו לא ילבש גבר שמלת אשה, רק כגון לעשות נחת רוח ליוצרו ונמצא הוא

חברים מקשיבים לעבודת הבורא ברוך הוא כאשר יועדו נשמות עם בני ישראל לשוב בתשובה, וזו אמרו 'בדרך', רומז לעולם התשובה, פי' דודע מאמר הכתוב 'הגתן בים דרך'.

בכל עין או על הארץ, הן אם הם גדולי ערך, על דרך 'חש בה עין', הן אם הם במדרגה שלמטה מזה. אפרחים או כיצים, הן אם הם בבחינת אפרוחים שפכר התחילו כנפיהם לגדל, או שיעדו בבחינת כיצים דלית להון ג'פין. והאם רכצת על האפרחים וכו' רומז לאימא עילאה שהוא עולם התשובה.

אז לא תקח האם על בנים שתמצא להתבודד ולפרש עצמך מן הבנים ולקחת האם לבדה – שהוא לעשות תשובה לעצמך בלי התחברות הבנים. לא תעשה כן, רק שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, פרוש הגם שתצטרך לשלח את האם ולהפסיק מעט מדבקותך ומדרכי תשובתך אשר היית יכול לעשות בעת התבודדותך בלי חברת בני אדם.

אף על פי כן 'שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח' שמתר ש'תפסיק מתשובתך ו'הבנים תקח לך' ותקרבם לעבודת הבורא ותתאחד אתם. 'למען ייטב לך והארכת ימים', שהארה אשר תקבל על ידי התקרבות ודבוק חברים? יהי לארך ימים ולא תפסק מהרה:

כי תבא בכרם רעד ואכלת ענבים כנפשו שבעך ואל בלוד לא תתן (כג כה)

לקויטי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

אכילה יותר מדי הצורך מדיקה לאדם גם במובן הרוחני

כשאוכל יותר מצרכו, זה המאכל מדיק לו, כי כל דבר יש לו שרש שיש לו

והיה נרא וחרד מאימת הימים הנוראים הממששים ובאים, היו נסגרים חדר בחדר להתבודד בלי חברת האדם בכתי פנסיות או בכיתם, ומהם אשר התענו תעניותם ועשו סגופים ופרישות מגני אדם.

אמנם, הגם כי רחמנא ליבא בעי (סנהדרין קו:), וכל מעשה אשר יהיה פונת עושהו בלתי לה' לבדו הוא טוב לפני אלהים, ואולם לא זו הדרך העקרי בעבודת השם והדרך, רק העקר והיתד שהכל תלוי בו.

ותכן דרכי התשובה הנכונה המצא תמצא על ידי אהבת חברים ודבוק חברים והתקרבות לצדיקי הדור, ועל ידי זה יבא לתכלית ההכנעה, כי יראה עבודת חבריו וגדל תבערת יקד לךכם והתלהבותם לעבודת הבורא ברוך הוא, ועל ידי זה ילמד לעשות גם הוא פמותם, ויפיר עונתו וישוב בתשובה שלמה.

והגם כי ידמה בנפשו אשר בעת התבודדותו יעורר לבבו יותר לשוב בתשובה, ולהדבק בה' מאשר יהיה בחברת אהבים וחברים מקשיבים, כי על ידי חברת בני אדם יפרד מדבקותו, עם כל זה יותר ראוי ונכון להחזיק במעוז אהבת חברים ולקרב אותם לדרך ה', כי על ידי זה יוכל להמשיך הארה לארך ימים, על ידי מה שמקרבם לעבודת הבורא, ובהתבודדות אינו פועל כי אם לשעתו.

הרמז בפסוקים על דרך הנ"ל

והנה ידוע בתקונים כי השכינה הקדושה נקראת קן צפור, והוא כי צפור רומז לנשמות ישראל, ובכל מקום אשר יועדו יחד נשמות בני ישראל לעבד ה' הן לתורה והן לתפלה השכינה שרויה ביניהם ומסתופפת עליהם כאם על בנים.

וזה אמרו כי יקרא קן צפור לפניך בדרך, פרוש כשתראה השראת השכינה על ידי התועדות

ישראל בעת עבודתם בקיום התורה והמצוות (בלשון המשנה 'שאדם אוכל פרותיהן בעולם הנה') (פאה פ"א מ"א).

ובדרך החסידות יש לפרש הענין דאכילת פועל בעת המלאכה בעמק יותר – שנה קאי על הענג מהעבודה גופא. והינו, משום שעבודת בני ישראל גורמת נחת רוח למעלה, כמאמר חז"ל 'נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני' (ובחים מו:), ואכילת הפועל ממלאכת רעהו שעסוק בה, מורה על הנאת האדם מזה שיודע שעבודתו גורמת נחת רוח להקדוש ברוך הוא.

ובזה יש חלוק בין שני אפני העבודה – פי תבא בכרם רעד' וכי תבא בקמת רעד': כאשר עבודת האדם היא מתוך תענוג, הרי הוא בא ונכנס ל'כרם רעד' (זה הקדוש ברוך הוא), הינו שמרגיש את תענוג הבורא.

וזהו הפרוש הפנימי בינאל קליד לא תתן' – פי תענוג הבורא הוא למעלה ממדידה של 'כלים', וזהו החדוש בכתוב, דאף על פי שהמדבר באור אלקי שלמעלה מכלים, מכל מקום, כיון שהאדם עובד השם מתוך תענוג, הרי 'אכלת וגו' כנפשך שבך', שזוכה שאור זה מאיר בו בפנימיות, כמו מאכל שנעשה דם וכשר כבשרו, ועד שפועל בו שבע, 'כנפשך שבך'.

וכאשר עבודת האדם היא בדרך כפיה, אזי זוכה לבוא 'בקמת רעד': 'קמה' מורה על גדלה ורוממות, והינו, דכיון שבעבודתו נרגש ענין העל וקבלת מלכותו של הקדוש ברוך הוא, לכן זוכה להרגיש גלוי מלכותו יתברך, 'קמת רעד', שאור זה בא ברוממות.

ולכן לא נאמר בכתוב על דרך אכילת המלילות, פי אור זה אינו מאיר בפנימיות (כל בך), אבל מכל מקום גם אור

חיות ממנו, כגון הסמים יש להם חיות ממה שהאדם לוקח אותם לרפואה, וכן המאכלים יש להם חיות מזה שהאדם אוכל אותם ומקבל חיות מהם, מזה יש חיות להמאכלים.

אבל כשאוכל יותר מצרכו אין לזה המאכל ממי לקבל חיות, מאחר שאין האדם צריך אליו, והוא דומה כאלו הניחו האדם לתוף פלי, שבנדאי אינו מקבל חיות משם, ועל כן המאכל מבקש לו חיות להחיות עצמו, ואזי הוא מוציא החיות של האדם ועל ידי זה הוא מדיק להאדם, ומחמת זה נצטרפין עמו אפלו שאר המאכלים ומדיקים לו, וזה ואכלת כנפשך שבעד לא יותר. וזה ואל קליד לא תתן, הינו שלא תאכל יותר מצרכך, שנה דומה כנותן לתוף הפלי מאחר שאין צריך לו כנ"ל (חלק א תורה רנז):

כי תבא בכרם רעד גו', כי תבא בקמת רעד גו'
(כנ כה-כו)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

דיני הנהגת הפעל ובעל הבית כרמזים אודות הנהגת הקב"ה ועם ישראל בעבודתם

ידוע מה שאמר רז"ל (שמו"ר ל ט) 'מה שהיא [הקדוש ברוך הוא] עושה הוא אומר לישראל לעשות'. ומזה מוכן, שהלכות התורה בנוגע לפועל, ובעל הבית' כפשוטם, יסודן הוא – 'מה שהיא עושה', הנהגת הקדוש ברוך הוא כלפי בני ישראל, שעבודתם של ישראל בקיום התורה ומצות היא ברגמת עבודתו של 'פועל', ושכר מצות הוא ה'תשלום' שהקדוש ברוך הוא משלם לישראל עבור פעלתם ועבודתם.

וכן הוא בהדין דאכילת פועל בעת מלאכתו – שייסודו וישרשו הוא דין 'אכילת' בני

אהבת שלום

רבי מנחם מענדל מקוסוב זיע"א

יש להתגבר על עמלק המכניס קרירות ורפיון
לכל התלהבות שבקדושה

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתך ממצרים אשר קרך בדרך כו' ואתה עיף ויגע כו'. פרוש דהנה אנו רואין ברבת בני עמנו שבאם יתלהב לבם לגשת אל התורה ואל העבודה הינו תפלה ומתחילין להתפלל וללמוד בכת והתלהבות, ובתוף פך נכנס בתוכם צנון וקרור וכיון דשבק לה מעמנא ונופל עליהם התרשלות ועצלות ועיפות ויגיעה.

וכמו כן בכל מצוה ועובדא, ובפרט לאהבת צדיקים אמתיים ואהבת חסידים ואנשי מעשה, ובפרט בענין לכתת רגליהם בדרך לילך אל הצדיקים אמתיים, אזי יכנס בתוכם צנון וקרור והתרשלות ועיפות ועצלות. והספכה הגורמת לזה הכל הוא מצד העדר מחית עמלק שהוא היצר הרע.

וזוהו זכור כו' אשר קרך בדרך. פרוש קרך הוא לשון קרירות וצנון, בדרך פרושו בהדרגה, ופרושו שתזכר אשר עשה לך עמלק אשר הכניס בתוכך צנון וקרירות בהדרגה בכדי לשלל ההרגשה, ועל ידי זה ואתה עיף ויגע, ועדין הוא מרקד בינינו, והשם יתברך יעזרנו במהרה למחותו אמן כן יהי רצון וד"ל:

ואתה עיף ויגע ולא ירא אליכם (כה יח)

אילנא דחיי

רבי יצחק מרדכי מאופוטטנא זיע"א

המתניע בעבודת השם מכרית המשחיתים
והקלפות

ואתה עיף ויגע כו'. פרוש אבי אדוני זקני ה'יהודי הקדוש וצ"ל שרצונו לומר,

זה משפיע על האדם, עד לעשיה ממש, וקטפת מלילת בדרך, דכיון שעבודתו היא בעשיה (ורף פפיה), לכן נמשך האור עד למטה מטה, עד לכלי העשיה של האדם, 'ידיד'.

ועל ידי עבודת בני ישראל בשני אפנים הנ"ל, מתוך קבלת על וכפיה (קמת רעף), ומתוך תענוג (פרם רעף), ובפרט בחשך אלול – משפיע הקדוש ברוך הוא לבני ישראל כל צרכיהם נוסף על דברים המכרחים, להם לאכל וכגד ולבש, גם כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה, שבע שלום ורפוי פסך וזהב, לכל אחד ואחד מבני ישראל, ופשיטא – פתיכה וחתומה טובה, לשנה טובה (גם) מתוקה, בבני חיי ומזונא (וכל זה) רויחי.

והוא הכנה מתאימה להעבודה דראש השנה, ש'מצות היום בשופר', שעל ידי השופר פועלים שיהיה תמליכוני עליכם, כמאמר רז"ל (ר"ה טו. לד.) 'תמליכוני עליכם וכו' ובמה בשופר', המשכת מלכותו של הקדוש ברוך הוא.

וכן 'שופר' הוא מלשון 'שפרו מעשיכם', שהוא ענין התענוג, שעל ידי השופר ממשיכים מפנימיות התענוג בכל סדר השתלשלות, עד שזוכים לאמתת התענוג שיהגלה לעתיד לבא, שכל המעצנים (דהעולם) מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לרעות את השם בלבד (רמב"ם סוף הלכות מלכים), ביאת משיח צדקנו בקרוב ממש (חלק לד עמ'

: (136)

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרך בדרך ויגוב בך כל הנחשלים אחרך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים (כה

זי-יח)

בזה, שאין האדם זוכה לדברי תורה אלא אם כן משגיח לכל עניני חמדת עולם הזה. וזה הענין משה קבל תורה 'מסיני', ולא בסיני, כי על ידי שהיה משגיח כל דבר שהוא נגד התורה על ידי זה זכה לכל התורה.

ומסרה ליהושע, הינו שבכל דבר ודבר מדברי תורה צריך למסר נפשו אליו ותברך שישוע בדבר הזה.

ויהושע לוקנים, על דרך הפתוח 'תורת חסד על לשונה' (משלי לא כו), כי 'לקן' בחינת חסד הינו ממשיך חסדים על ידי התורה.

וזקנים לנביאים, כי נביא לשון דבור, כמו 'בורא נבי שפתים' (ישעיה נז יט), הינו להודות לו ותברך.

ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, הינו שיתרבה כבוד שמו ותברך, כמאמר חז"ל (יומא טו:) שהחזירו עטרה ליושנה (פרשת בהר):

חדש אלול

שערי ארוכה

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

אף שחטא רובה יעשה תשובה כאלול

דום לה' והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות (תהלים לו ז). ליה' והתחולל לז' אל ראשי תבות למפרע 'אלול'. ובא רמז 'אלול' בכאן לנגז את האדם להתעורר משנתו לעשות תשובה באלול שהוא עת רחמים ועת רצון, לכל ישיא אותו יצר הרע במועצותיו הרעים איך יוכל לשוב בתשובה והוא בכל חדשי השנה היה פרא למוד מדבר, ומתהלך אחר עצת היצר הרע, וטבע במצולות גם, ועכשו ברגע קטן יוכל להנצל ממנו, ובזה

אם אתה עיף ונגע מן העבודות, ולא ירא אלקים' – איננו תירא מהדינים, כי על ידי שהתחמם את עצמו בעבודת אלקות על ידי זה הוא מכרית המשחיתים והקלפות שנגברא מחטאתיהם ושוב אינו ירא מהדינים.

העפפות בעת היגיעה בעבודת ה' היא מצד היצר

ועל דרך זה אפשר לפרש ואתה עיף ונגע, שאם אתה עיף בשעה שאתה מנגע את עצמך בעבודת השם ותברך עד שלא תוכל להתפלל מרב העיפות, הוא סימן ולא ירא אלקים, שעדין אינו משרש בך יראת השם ותברך, וכמאמרם ז"ל במדרש איכה (הקדמה פסקא י) כל היום לא לעי ובעדין צלותא לעי. רק אדרבה בשעה שאתה עיף אזי אתה צריך לנגע את עצמך בעבודה, כי העיפות הוא מה שיצר הרע מפיל עליך וצריך אתה להתגבר כנגדו ולהפילו.

ירא אלקים מקבל כח וחיות מעבודת ה'

ואבי אדוני זקני הקדוש מורנו הרב שלמה חיים (מקודשנים) זצ"ל פ"ש: אם אתה עיף ונגע בשעת עבודה הוא סימן שאינך ירא אלקים, כי הנראים המה שזאבים עוד חיות דקנשה וכח אלקי בשעת התפלה:

מסכת אבות – פרק א

משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לוקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה (מ"א)

אזור אליהו

רבי אליהו מוויסקיט זיע"א

כאור המשנה על דרך העבודה

אמרנו חז"ל (שבת פט.) מאי הר סיני, הר שיערדה שנאה לאמות העולם עליו. הפרוש

שבת קדש - קריאת התורה

ובאם שעושה טוב גם כן, הלא הטוב בצעמו צריכים לבדוק אם לא מערב הרע, כמו שנאמר (קהלת יב יד) 'כי את כל מעשה האלקים יבא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע, הינו הטוב שעושה אם לא היה רע מערב בו ואם היה בלי שום פניות.

ודבר בקדשו שבזאת יבחן הדבר, אם אדם הולך בדעתו שעושה תמיד מצות ומעשים טובים, ותמיד מלא מצות פרמון, סימן הוא שאותם מצות ומעשים טובים עשה עם פניות ולא לשם שמים בלבד.

כי כל אלה המצות אם העושים עושים אותם כדבצי לעשותם ולשם שמים לבד, אז רוחניות הם ופורחות מיד, ואז האדם הגשמי קרוץ מחמר אי אפשר לראותם, ומהיכן בא שרואה את עצמו תמיד במעלותיו, מסתמא היה מעטף עם פניות הרבה ובלא דחילו ורחימו, ועל ידי זה המה מגשמים ואינם פורחים ורואה אותם בעיני בשר שלו הגשמי.

נמצא שכל מי שיודע שעושה, לא עשה כרצון הבורא ותברך שמו, כמו שהוא חפץ, והוא בכלל מה שאמרו תכלית הדיעה שלא נדע, והוא הטוב. עד כאן שמעתי מפה קדשו זי"ע:

שבת קדש - קריאת התורה

רמתים צפים

רבי שמואל משינובה זיע"א

בקריאת כל פרשה מתעוררים אורותיה אך מרגיש רק לצדיקים

מה שקורין בתורה בכל פרשה נתעורר אותו הענין והתקוין, כמאמרם ו"ל (מנחות קי.)

יבוא לאדם רפיון ידים וכשלות כח וימנע מלעשות תשובה.

על זה בא דוד המלך עליו השלום לחזק את ידיו שלא ימנע מלעשות תשובה, כי התשובה מועילה בכל זמן, ובפרט בחדש הזה שהוא מסגל לתשובה, ותקדוש ברוך הוא מצוי וקרוב בו, וימינו פשוטה בו לקבל שבים יותר מן החדשים האחרים, ודברי יצר הרע מהקל ימנעו לא תאבה לו ולא תשמע אליו.

וזהו שאמר ידום לה' והתחולל לו, דהינו שוב לה' וקנה לו בחדש אלול שיקבל תשובתך, ואל ושיאך יצר הרע שבכל שאר ימות השנה היה מצליח ורכו עמך, שכל מה שהיה אומר לך לעשות היית עושה, וכל המזמות שהיה אומר לך לעשות היית עושה.

וזהו 'אל תתחר במצליח ורכו באיש עשה מזמות' הוא יצר הרע שהיה מצליח בדך בשאר ימות השנה, השמר לך בל תתגרר בדך עכשו ויאמר לך שלא תוכל לשוב, אל תשת לב לגרויני, כי דבריו מהקל ימנעו, רק חזק ואמץ, ואתה תשוב ושמעת בקול ה', והוא יהיה בכסלך ושמר בגלך מלכד:

מאורן של ישוראל

רבי יחזקאל ישוראל יצחק מאלכסנדר זיע"א

אין די לשוב בתשובה על המעשים הרעים אלא יש לבדוק גם את המעשים טובים

שמעתי מפה קדוש שאמר לאדם אחד: 'מה יתאוונך אדם חי גבר על חטאו' (איכה ג ט), הינו כי זה עוד לא הכל, אפלו שיכול לומר שהוא סור מרע, הלא זה לבד עוד לא מספיק, כי צריכים להיות ועשה טוב גם כן.

שובה תר"ס):

קריאת התורה בשבת כיון שהיא מעין לעתיד
שאז יתגלה עצם התורה בלא לבוש

ביום השביעי מתגלה הארת שמו ותפרך בלי
התלבשות במעשה הטבע והבריאה,
והוא מעין עולם הבא כמו שאמרנו חכמינו
ו"ל. ואיתא (נדרים ח:) לעתיד לבוא מוציא
הקדוש ברוך הוא חמה מנרותיהם הצדיקים
מתרפאין והרשעים נדונים, עין שם בפסוק
'וַנְרַחֵם לָכֵם יְרֵאֵי שְׁמִי' (מלאכי ג ט).

והרמז הוא על התגלות התורה, שבעולם
הזה מתלבשת בצרופין שלפנינו
ובמצות גשמיות, אבל לעתיד תגלה עצם
התורה שהיא שמותיו של הקדוש ברוך הוא,
ובשבת יש מעין זה, וזה רמז קריאת התורה
בשבת (כי תשא תרנ"ד):

קריאת התורה בשבת כיון שמתעורר בה כח
השבועה שנשבעו בני ישראל במעמד הר סיני

ויתכן עוד לומר, שבכתב שבועה זו נתן
הקדוש ברוך הוא התורה לבני ישראל
שכל אחד נשבע ועומד בהר סיני – שיצאה
נשמתו במתן תורה ונחזק בנפשותם דבקות
הבורא כמו שאומרים 'חיי עולם נטע' שלא
יוכל להיות נכבה לעולם. ובשבת נתנה תורה
ומתעורר זה הכח והשבועה, וזה קריאת התורה
בשבת, והבן הדברים (וירא תרס"א):

כל העוסק בתורת עולה פאלו וכו', ואם כן
יהיה ראוי לקרות השבת על שם הקריאה
בתורה, אף מחמת שאין דברים הללו גלויים
ונגזשים רק לבני עליה, וקריאת שם הוא ענין
התגלות, שזה עצם ענין השם על המהות
לגלות מה הוא שיהיה גלוי לכל שזה הוא.
ועל כן הצדיקים הגדולים עושים התקון כנ"ל
על ידי אותיות התורה ברוחניותם שהכל נעשה
על ידי זה, והוא ממש דבר הנעשה שהיה אז
וכן עתה. ועל כן אין שיהי קריאת השם בפי
הכל על שם זה:

שבת אמת

כבי יהודה אניה לייב מגור זיע"א
קריאת התורה בשבת כיון שנפתחים בה שערי
התורה ולכות בני ישראל

שבת מיוחד ביותר לתשובה, כי בו נפתח
שער התורה ונפתחים לבות בני ישראל
לקבל התורה, לכן בשבת לחם משנה, רמז
לתורה שבכתב ושבעל פה שנתגלה בו טעמי
תורה, ונפתח בו לב איש ישראל לקבל דברי
תורה, לכן שבת 'ביני ובין בני ישראל אות
כו'" (שמות לא יז) שהיא עדות על ישראל כמו
שנפתחים למעלה שערי תורה דבשבת נתנה
תורה (שבת פ"ג): וזה קריאת התורה בשבת (שבת

אוצרות גאוני הדורות

יד דוד

רבי דוד אופנהיים זצ"ל

בן השנואה והאהובה שגולדו בשנה מעברת
והכר מצוה בשנה פשוטה

נראה לי לתן טעם לשבח למתק הדברים,
מאיזה טעם וסבךא ירצה לכפר את

והיה ביום הנחילו את בניו את אשר יהיה
לו לא יוכל לכפר את בן האהובה על פני
בן השנואה הבכר. כי את הבכר בן השנואה
יכיר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא
לו כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה

פרשת כי תצא

וַיִּזְכֹּן בַּהֲקָדִים מֵהַשְּׂפָתַי הַרְמַבִּי"ם בְּהִלְכוֹת נַחֲלוֹת (פ"ב ה"ב), שָׁאֵם הוֹצִיא הַעֶבֶר אֶת פְּדֻחָתוֹ בְּחַיֵּי אָבִיו, אֲף שֶׁכָּל רֹאשׁוֹ יֵצֵא לְאַחַר מִיתַת אָבִיו, הָרִי הוּא כְּמִי שֶׁנּוֹלַד בְּחַיֵּי אָבִיו וְנוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּנֻכְסֵי אָבִיו (מִכּוּן שִׁילֹד אַחַר דָּף). ע"כ. וְהוּא הַדִּין שְׁמִי שֵׁשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שִׁילְדוֹ לוֹ בָּנִים, וְהוֹלֵךְ שֶׁל הָרֵאשׁוּנָה רַק הוֹצִיא אֶת פְּדֻחָתוֹ, וְלֹא הוֹצִיא אֶת רֹאשׁוֹ, לְגַמְרֵי עַד שֶׁהוֹלֵךְ שֶׁל הַשְּׂנֵיָה הוֹצִיא אֶת רֹאשׁוֹ, הַדִּין הוּא שֶׁמִּכֵּינֵן שֶׁהֵבֵן שֶׁל הָרֵאשׁוּנָה הוֹצִיא אֶת פְּדֻחָתוֹ תְּחִלָּה הוּא הַבְּכוֹר, אֲף שֶׁהֵבֵן שֶׁל הַשְּׂנֵיָה הוֹצִיא רֹאשׁוֹ לִפְנֵי שֶׁהוֹצִיא בֶּן הָרֵאשׁוּנָה אֶת רֹאשׁוֹ.

וּמַעֲתָה יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂמָה שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב "וַיְלִדּוּ לוֹ בָּנִים הָאֵהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה", מְדַבֵּר בְּאִפְסוֹ שֶׁבֶן הָאֵהוּבָה נוֹלַד וַיֵּצֵא לְאֹוִיר הָעוֹלָם אַחַר שֶׁהוֹצִיא בֶּן הַשְּׂנוּאָה אֶת פְּדֻחָתוֹ וְחִזַּר וְהִכְנִיסוֹ. וְכֵן הַכְּתוּב לֹמֵר, שְׂאֵף שֶׁבֶן הָאֵהוּבָה נוֹלַד וַיֵּצֵא בְּלוֹ לְאֹוִיר הָעוֹלָם קִדְּם בֶּן הַשְּׂנוּאָה, וַיֵּשׁ מְקוֹם לְאָבִיו לֹמֵר שֶׁהוּא הַבְּכוֹר, "לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֵהוּבָה עַל פְּנֵי בֶּן הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר", אֲלֵא הַבְּכוֹר הוּא בְּנוֹ שֶׁל הַשְּׂנוּאָה, מִיָּוֵן שֶׁ"פְּנִי", כְּלוֹמֵר פְּדֻחָתוֹ שֶׁל "בֶּן הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר", הַקְּדִימוֹ לְצֵאתָ לְאֹוִיר הָעוֹלָם לִפְנֵי בֶּן הָאֵהוּבָה. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

בֶּן הָאֵהוּבָה שְׂאֵינוֹ בְּכוֹר, וְאֵת בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַעֲשֶׂה פְּשׁוּט. וְעוֹד, לְאֵיזָה צֶרֶף סִיִּם הַקְּרָא 'לוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה', הֲלֹא דִי הִיָּה בְּמָה שְׂאֵמֵר לְתַת לוֹ פִּי שְׁנַיִם.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר עַל פִּי מַה הַקְּדִימָא לֶן בְּאֵרַח חַיִּים (ס"ו נה ס"ו), אִם נַעַר אֶחָד נוֹלַד בְּכ"ט אֲדָר רֹאשׁוֹן בְּשָׁנָה מַעֲבֵרַת, וְנַעַר אֶחָד נוֹלַד בְּאֲדָר שְׁנֵי בְּאֶחָד בּוֹ, וּשְׁנַת י"ג שְׁלֵהֶם אֵינָה מַעֲבֵרַת, אֲזִי אוֹתוֹ נַעַר שֶׁנּוֹלַד בְּכ"ט אֲדָר רֹאשׁוֹן צָרִיף לְהַמְתִּין עַד כ"ט אֲדָר בְּשַׁנַּת י"ג לְהִיּוֹת בֶּן י"ג שָׁנָה, וְאוֹתוֹ נַעַר שֶׁנּוֹלַד אַחֲרָיו בְּאֶחָד בְּאֲדָר שְׁנֵי, יִהְיֶה בֶּן י"ג שָׁנָה תַּכְּף בְּהִגִּיעַ יוֹם לַפְּעֻמִּים לְעִנְיַן חֲנוּף בַּר מַצּוּה, דְּנַעֲשֶׂה הַצְּעִיר בַּר מַצּוּה קִדְּם הַבְּכוֹר.

וְאוֹרֵי לְזָה פְּנוֹן הַכְּתוּב, דְּאֵלוֹ מִתְרַמֵּי כְּהֵאִי גִּוְנָא, שֶׁבֶן הַשְּׂנוּאָה נוֹלַד לוֹ בְּכ"ט בְּאֲדָר רֹאשׁוֹן בְּשַׁנַּת מַעֲבֵרַת, וּבֶן הָאֵהוּבָה נוֹלַד לוֹ בְּאֶחָד בְּאֲדָר שְׁנֵי, דְּהַצְּעִיר הִינּוּ בֶּן הָאֵהוּבָה נַעֲשֶׂה בַּר מַצּוּה קִדְּם הַבְּכוֹר, דְּהִינּוּ בֶּן הַשְּׂנוּאָה, וּבִשְׁבִיל כֶּף יִרְצָה נִמִּי לְבַכְרוֹ לְעִנְיַן בְּכוֹר לְנַחֲלָה, לְזָה אָמַר לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֵהוּבָה וְהִינּוּ לְעִנְיַן לְתַת לוֹ פִּי שְׁנַיִם, לוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה, אֲבָל לְעִנְיַן בַּר מַצּוּה, יוּכַל לְבַכֵּר, וּבְקִאֻמַּת נַעֲשֶׂה הַצְּעִיר בַּר מַצּוּה קִדְּם הַבְּכוֹר.

כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹדֵר וּמוֹרָה וְגו' וְדִנְמָהוּ כָּל אֲנָשֵׁי עִירוֹ כְּאֲבָנִים וְמַת וּבַעֲרַת הַרְעַ מִקְרֹבָךְ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ (כא יח-כא)

שְׁתֵּי יָדוֹת
 רַבֵּי אֲבֵרָהָם חֲזוֹנוֹי זצ"ל
 נִכְתְּבָה פְּרַשְׁתָּה בֶּן סוֹדֵר וּמוֹרָה לְהַטִּיל אִימָה וּפְחָד עַל הַבָּנִים
יֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת לְמָה נִגָּמַר כָּאֵן יוֹתֵר יְכָל יִשְׂרָאֵל שֶׁשְׂמָעוּ וַיִּרְאוּ מִבְּשִׂאֵר מַצּוֹת, וְעוֹד לְמָה

דְּרִשׁוֹת מֵהַר"ם חֲבִיב
 רַבֵּי מִשָּׁה בֶּן חֲבִיב זצ"ל
 כִּינּוּ שֶׁהוֹצִיא אֶת פְּדֻחָתוֹ הָרִי שֶׁהוּא הַבְּכוֹר
יֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת, שְׂמֵאֵחַר ו"הֵבֵן הַבְּכֹר לְשִׁנְיָאָה", מִדּוּעַ פְּתַח בְּאֵהוּבָה בְּאֵמְרוֹ "וַיְלִדּוּ לוֹ בָּנִים הָאֵהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה". עוֹד יֵשׁ לְדַקְדֵּק, בְּמָה שְׂנַאֲמַר "לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת בֶּן הָאֵהוּבָה עַל פְּנֵי בֶּן הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר" שֶׁלְּכַאוּרָה תַּבַּת עַל "פְּנִי" מִזְמַרְתָּ הִיא.

בשמים יעלה תפלתו, אז ותשמע הארץ, פרש, בני אדם ישמעו אמרי פיו, עד כאן דבריו.

ובזה יש לומר ויבערת הרע מקרבו, פרש, שהצדיק יכול לפעל שיתבער כל הרע מקרב ישראל ויהיה להם אף טוב, אז כל ישראל ישמעו דבריו ויראו שיהיה להם יראת שמים.

וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אתו על עין (כא כב)

רבי משה שמאי זצ"ל

(הובא בספר 'דברי שמואל' לבנו רבי שמואל זצ"ל)

פשפש ולא מצא יתלה בכטול תורה

נאמר בגמרא ברכות (ה), אם רואה אדם שישורים באים עליו, יפשפש במעשיו, שנאמר ונחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' (איכה ג, ט). פשפש ולא מצא, יתלה בכטול תורה, שנאמר אשרי הגבר אשר תיטרנו יה ומתורתך תלמננו" (תהלים צד, יב).

ובזה הקדוש (פרשת ויקרא דף טו.) מבאר, שאף שנגזרה גזרה רעה על האדם ח"ו, הרי היא תלויה ועומדת במשך שלשים יום, שבהם מכריז ה' על הגזרה ומודיע אותה לצדיקים, ובכחם לבטל את הגזרה. וכתבו המפרשים (עין 'קב הישר' פרק עא), שאף בזמנינו ה' שולח את הכרוז על ידי התינוקות, וגם מעורר את לב האדם שיתעורר ויתקן את דרכיו, ובכחו לבטל את הגזרה, ורק אם לא התעורר ולא תקן את דרכיו, אז באה עליו הגזרה.

ולפי זה, יש לבאר מה שאמר הפסוק "וכי יהיה באיש חטא", ומחמת חטא זה

לא נאמר כאן 'ולא יזידון עוד' כמו שאמר בפרשת שפטים (יז ג).

ונראה לי לפי שאמרו חז"ל בסנהדרין (עא), בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתב דרוש וקבל שבר. ולי נראה לפרש בן סורר ומורה לא היה ולא כיו, ולמה נכתב בתורה, אלא שישמעו ישראל ויראו ולא יעשו כדבר הזה, הינו ישמעו פרשה זו ויראו הבנים מלהמרות בכבודן של אביהם ואמם.

ולכך לא נאמר 'ולא יזידון עוד', כי לשון 'עוד' מורה על דבר הנעשה כבר שלא יהיה נעשה עוד, וזה אינו שיך כאן, שהרי בן סורר ומורה לא היה מעולם, ולא נכתבה פרשה זו כי אם להטיל אימה ופחד על הבנים.

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

יש כחה הצדיק לבער הרע מישראל ולהביאם ליראת שמים

נראה לעניות דעתי לרמוז על פי מה שהבאתי לעיל כמה פעמים דברי הגאון הקדוש מאוהעל זי"ע הקדוש ממורי הגאון הצדיק רבי משה יוסף טייטלבוים מאוהעל זי"ע הי"ד (הובא בספר בגן דוד (פר' מקץ אות סח)), לפרש 'האזינו השמים ואדברה וגו' (להלן לב א), ופרש הוא ו'ל דאם המנהיג הדור הוא צדיק גמור ויכול לפעל בתפלותיו פננסה ורפואה וכל טוב לעמו ישראל, אז דבריו דברי תוכחה נקנסים בלב השומעים ודבריו נשמעין, אכל אם אינו יכול להתפלל על הצבור אז אין דבריו נשמעין, ועל זה התפלל משה רבנו ע"ה 'האזינו השמים ואדברה' שבמכון שבתו

אָסוּר לְלַמַּד לְנִשְׁיָם, וּבִזְזָה אֶמְרוּ (סוטה כ). כָּל הַמְּלַמֵּד בְּתוֹ תוֹרָה וְכוּ'. וְזוֹה רָמַז לֹא יִהְיֶה כָּלִי נֶגֶד כָּלִי חֶמְדָּה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה הָרְאוּי לְגַבֵּר הַמִּתְגַּבֵּר עַל יְצִירוֹ בְּמַעוֹט אֲכִילָה מַעוֹט שָׁנָה וְכוּ', כִּי בְּזֶה הַתּוֹרָה נִקְנִית, לֹא יִהְיֶה עַל אִשָּׁה דַּאֲסוּרָה לְלַמַּד תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה.

וְהָאִישׁ שֶׁחָיַב בַּתּוֹרָה לֹא יִלְבַּשׁ שְׂמֵלֶת אִשָּׁה לְהַתְעַטֵּף בְּמַלְבוּשׁ נָשִׁים, שֶׁהוּא הַחֲלֻשָׁה וְהַרְכוּת וְהַלִּיכַת אַחַר יָפִי וְעֵדוֹן הַגּוֹף וּמַלְבוּשִׁים, כִּי בְּזֶה מְמַעֵט בְּמַלְאֲכַת שָׁמַיִם וְלֹא יִקְנֶה קִנְיָן תּוֹרָה, כִּי תוֹעֵבֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל עוֹשֵׂי אֵלֶּה, בֵּין הָאִישׁ שֶׁאֶפְשֶׁר לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּמַתְעַדֵּן בַּתְּפִנוּקִים וְעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ חֲלוּשׁ כְּאִשָּׁה, בֵּין אִשָּׁה הַמִּתְגַּבֵּרֶת לְלַמַּד תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה אִיסוּרָא עֲבָדִי וְתוֹעֵבֶת ה' הֵם.

שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לַמְעַן יִיטֵב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים (כב ז)

שְׁלַח דָּוָד

רַבִּי יוֹסֵף דָּוִד זִינְצְהַייִם זצ"ל

סְגֻלַת שְׁלוֹחַ הַקֶּן לְזֵרַע שֶׁל קִימָא / קִיּוּם הַמְצֻנָה בְּשִׁלְיַחַת הָאֵם וְהַבָּנִים

מִדְרַשׁ (דב"ר ו 1): אִם אֵין לָךְ בָּנִים קַיִם מְצֻנָת שְׁלוּחַ הַקֶּן וְיִהְיֶה לָךְ בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, עֵין שָׁם. וַיֵּשׁ לְדָקְדָק מֵאֵי רֵאָה הַמִּדְרַשׁ לְאַפּוּקִי קָרָא מִמְשַׁמְעוֹתוֹ, דְּהָרִי פִּשְׁטוֹת הַפְּסוּקִי הוּא דְקָאֵי עַל הַבָּנִים שֶׁל הַקֶּן שְׂיַקַּח לוֹ, וְלָמַד דְּרִישׁ שְׂיַהְיֶה לוֹ לְעֲצָמוֹ בָּנִים.

וְאֶפְשֶׁר לומר, דְּכָבֵד כְּתַבְתִּי בְּפִרְשַׁת מְצֻרַע בְּשֵׁם מַהְרִי"ט בְּצִפְנַת פְּעֻנָח (קדושים דרוש א) דְּהֵךְ וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ מֵיַתֵּר לְגַמְרִי, דְּפִשְׁיטָא פִּינֵן דְּכָבֵד אֶמַר שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת

נִגְזֹר עָלָיו "מִשְׁפָּט מוֹת", הֵינּוּ שֶׁנִּגְזֹר עָלָיו ח"ו, לְהִיּוֹת עֲנִי אוֹ שְׂאָר יְסוּרִים שֶׁבָּהֶם הָאָדָם נִחְשָׁב כְּמַת (נדרים סד), "וְהוּמַת", שֶׁלְאַחַר שֶׁנִּגְזְרָה הַגְּזֵרָה אוֹתוֹ אָדָם לֹא הִתְעוֹרֵר, וְלִכְּן הַגְּזֵרָה לֹא הִתְבַּטְּלָה וּכְאוּ עָלָיו יְסוּרִים וְכַעַת נִחְשָׁב הוּא כְּמַת, הָרִי שְׂצָרִיף הוּא כְּעַת לְפִשְׁפֹּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וְאִם פִּשְׁפֹּשׁ וְלֹא מְצָא עַל שׁוּם מָה נִגְזְרוּ עָלָיו יְסוּרִים אֵלוֹ, אָזִי וְתִלְתִּי אוֹתוֹ עַל עֵץ", יִתְּלָה זֹאת בְּכַסּוּל תּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָת "עֵץ", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַתּוֹרָה "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכִּינָהּ מֵאֲשֶׁר" (משלי ג, ח).

וְזָמָה שֶׁרָמַז כָּאֵן הַכְּתוּב אֶת הַתּוֹרָה דּוֹקָא לְ"עֵץ", וְלֹא לְשְׂאָר הַדְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לָהֶם, כְּדִי לומר, שְׂאָף שֶׁכָּבֵד כְּאוּ עָלָיו יְסוּרִים, הַצְּלָתוֹ תִּהְיֶה עַל יְדֵי שְׂעִסְקַת בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא הַנוֹחַתֵּת חַיִּים לְאָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַתּוֹרָה "עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ". וְכַמְבַּאֵר בְּגִמְרָא עֲרוּבִין (נד). שֶׁכַּכֵּן הַתּוֹרָה לְהִבְיָא רַפּוּאָה לְכָל הַחֲלָאִים שֶׁבְּגוּף. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' ניחובת)

לֹא יִהְיֶה כָּלִי נֶגֶד עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ נֶגֶד שְׂמֵלֶת אִשָּׁה כִּי תוֹעֵבֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל עוֹשֶׂה אֵלֶּה (כב ה)

פְּנֵי דָוָד

רַבִּי חַיִּים יוֹסֵף דָּוִד אֲזוּלָאֵי זצ"ל - הַחִיד"א

וְלֹא יִלְבַּשׁ נֶגֶד שְׂמֵלֶת אִשָּׁה - חֲלֻשָׁה וְהַתְרַשְׁלוּת כַּעֲבוּדַת הַכּוֹרָא

כְּתַב הָרַב שְׁל"ה בְּמוֹסְרָיו מִשֵּׁם הָרַב מַהְר"ר מְנַחֵם הַבְּבֵלִי, רָמַז שְׂאִין רְאוּי בְּעֵנֵן יִרְאֵת ה' שְׂיִלְבַּשׁ הַגְּבֵר חֲלֻשַׁת הָאִשָּׁה, וְלִמְשֹׁף דָּו מִלְּהַתְרַשֵּׁל מִפְּנֵי רַפּוּת הַלֵּב, עכ"ל.

וְלָמִי דְּרַכּוּ אֶפְשֶׁר לְרַמּוֹז בְּמָה שֶׁכְּתַב הָרַמְב"ם (תלמוד תורה פ"א ה"ג) דְּתוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה

ומה שָׁכַר אֶתָּה נוטל, "וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ". יש לְהַבִּין, מִה עֲנִין הַשָּׂכָר שֶׁל 'בָּנִים' לְמַצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן.

וּנְרָאָה לְבָאָר, בְּהַקְדִּים אֶת דְּבָרֵי הַמְדַרְשׁ (שם, ז), אָמַר רַבִּי תַנְחומָא, אִם קִימַת מַצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן, אֶתָּה מְמַהֵר אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא שְׂבִיבֹא. שֶׁכְּתוּב בּוֹ שְׁלוֹחַ, שְׂנֵאמַר "הִנֵּה אֲנִי שֶׁלַּח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא" (מלאכי ג, כג). וּמוֹבָא בְּתַקּוּנֵי הַזֵּהר (תיקון ו' דף כג), בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל מְקִימִים אֶת מַצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן, מִתְעוֹרְרִים רַחֲמֵי שֶׁל ה' עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל הַשְּׂכִינָה שְׂנֵמְצָאִים בְּגִלוֹת.

וּכְתַב הָאָר"י (שער הפסוקים ישעיה סי"ט), לְבָאָר אֶת הַפְּסוּק שֶׁמְדַבֵּר עַל הַגְּאֻלָּה "הַקֶּטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצְעִיר לְגוֹי עֲצוּם אֲנִי ה' בְּעַתָּה אֲחִישְׁנָה", (ישעיה ס, כב) עַל פִּי הַגְּמָרָא בִּיבְמוֹת (סב), 'אִין בְּן דְּוֹר בָּא, עַד שֶׁיִּכְלֹו כָּל נְשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף'. דְּהִינּוּ, שִׁישׁ לַה' אוֹצֵר שֶׁשְּׁמוֹ 'גּוּף', וּבוֹ נִמְצְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְרַק כְּאִשֶּׁר יִכְלֹו אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שְׂנֵמְצְאוֹת בּוֹ, תְּבוּא הַגְּאֻלָּה. וְזֶה שְׂאמַר הַכְּתוּב "הַקֶּטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצְעִיר לְגוֹי עֲצוּם", שֶׁכְּאִשֶּׁר כָּל אָדָם יִזְכֶּה לְרַבּוּי בָּנִים, וְיִכְלֹו כָּל הַנְּשָׁמוֹת שְׁבַאוֹצֵר הַנְּקָרָא 'גּוּף', עַל יְדֵי זֶה נִזְכָּה לִ"אֲנִי ה' בְּעַתָּה אֲחִישְׁנָה".

וּמַעַתָּה יוֹבֵן, שֶׁמִּפְּנֵינן שְׂמַצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן מְקַרְבֵת אֶת הַגְּאֻלָּה, וּבְשִׁבִיל לְהִבְיֵא אֶת הַגְּאֻלָּה צְרִיף ה' לְכִלּוֹת אֶת הָאוֹצֵר שְׁבוֹ שׁוֹכְנוֹת הַנְּשָׁמוֹת, לְפִיכָף שֶׁכְּרוֹ שֶׁל הַמְשַׁלַּח אֶת הַקֶּן הוּא גַם שִׁיְהִי לּוֹ בָּנִים, וְזֶהוּ "וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ", וְעַל יְדֵי כֵּךְ תְּבוּא הַגְּאֻלָּה בְּמַהֲרָה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

הָאִם מְמִילָא יִדְעִינן דָּאֵת הַבָּנִים יוֹכַל לְקַח. וְתַרְזֵן דְּעַקֵר הַמַּצּוֹה לְשַׁלַּח הָאִם וְלִקַּח אֶת הַבָּנִים, הָא אִם שֶׁלַּח הָאִם וְגַם הַבָּנִים לֹא קָיִם הַמַּצּוֹה כִּלְל, דְּנִרְאָה דְּמִשׁוּם הִכִּי שֶׁלַּחֵם שְׂאִינוֹ צְרִיף לָהֶם.

וְזֶה שְׂאמַר הַכְּתוּב שֶׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאִם וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, כְּדִי לְהַרְאוֹת שֶׁשֶׁלַּחֵת הָאִם מִשׁוּם קִיוִם הַמַּצּוֹה, וְאִזּוּ בִּינּוֹן שֶׁקִּימַת הַמַּצּוֹה לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וְהִאֲרַכְתָּ יָמִים, אֲבָל אִם שֶׁלַּחֵת שְׁנִיָּהֶם הָאִם עִם הַבָּנִים לֹא קִימַת הַמַּצּוֹה וְלֹא קָיִם לְמַעַן יִיטֵב לָךְ.

אֲמַנִּים מוֹרְנוּ הֵרֵב צְבִי בְּשׁוֹ"ת וְחִכְס צְבִין סִימֵן פ"ג פֶּסֶק, דָּאִם שֶׁלַּח הָאִם וְגַם הַבָּנִים קָיִם הַמַּצּוֹה, וְאֵת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ הִנֵּה רְשׁוֹת וְלֹא צְרִיף לְקִיוִם הַמַּצּוֹה. וְעִינן מַה שֶׁכְּתַבְתִּי בְּפֶרֶשׁת מַצְרַע בְּשֵׁם מְגִלַת סִפֵּר (ל"ח זק).

וְהִנֵּה הַמְדַרְשׁ גַּם בֵּן סוֹכֵר לְדִינָא כְּאִשֶּׁר פֶּסֶק מֵהַרצַב", דָּאִם שֶׁלַּח שְׁנֵיָּהֶם קָיִם הַמַּצּוֹה כִּהְלַכְתָּה וְרַק הוּא רְשׁוֹת לְקַח הַבָּנִים. מַעַתָּה קִשָּׁה דְּזֶה פְּשִׁטָא וְלִמְאֵי צְרִיף לְמַכְתֵּב, לְהִכִּי דְּרַשׁ שְׂאִם אִין לּוֹ בָּנִים יִהְיֹו לּוֹ בָּנִים. וְזֶה הַכּוֹנֵה אִם שֶׁלַּחֵת הָאִם הַבָּנִים שֶׁל עֲצֻמָּךְ תִּקַּח לָךְ, וְזֶה לְמַעַן יִיטֵב לָךְ דָּאִין טוֹבָה גְּדוּלָה מִזֹּו לְמִי שְׂאִין לּוֹ בָּנִים שִׁיזְכֶּה לּוֹ בָּנִים.

זֵרַע אֲנָרְהִם

רַבִּי אֲבֵרָהֶם שְׁמוֹ זצ"ל

עַל יְדֵי קִיוִם מַצּוֹת שְׁלוֹחַ הַקֶּן תְּבוּא הַגְּאֻלָּה בְּמַהֲרָה

מוֹבָא בְּמַדְרַשׁ (רבי"ו ו, ז), מַה מִּתֵּן שְׂכָרָה שֶׁל מַצּוֹה זֹו, שְׂאִם אִין לָךְ בָּנִים אֲנִי נוֹתֵן לָךְ בָּנִים, שְׂנֵאמַר "שֶׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאִם",

כל העובר עברה ומתבייש בה מוחלין לו מיד
(ברכות יב.)

וזה אומרו והיה בשבתך חויך, ירצה, כשתחטא
ותשב חויך למחנה, מאי תקנתיה וחסרת
בה, ירצה, תתבייש מלשון וחסרה הלבנה (ישעיה
כד כג), ושבת בתשובה, וכנה וחסית את צאתך.

יוסף אברהם

רבי יוסף שאלתיאל זצ"ל

הכנעת הלב על ידי הליכה למקום אחר

יראה כמה שאמרו בגמרא במועד קטן (יז.)
אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו
ילך למקום אחר וילבש שחרים ויתעטף שחרים
כו' ויעשה מה שלבו חפץ, ופרשו המפרשים
שאין הכוונה שהתרה לו הרצועה על ידי שהולך
למקום אחר לעשות מה שלבו חפץ, אלא
לומר שפנין שהוא הולך בגלות ומתעטף
שחרים על ידי זה יפגע לבבו הערל, ויעשה
מה שלבו לב טהור חפץ.

וזה אומרו והיה בשבתך חויך שתלך למקום
אחר, ואז וחסרת בה ותתבייש בה, ועל
ידי זה ושבת בתשובה, וכסית את צאתך העונות
שנקראים צואה, כמו שנאמר (ישעיה ד ה) 'כי
אם רחץ ה' את צאת בנות ציון', אי נמי
'צאתך' מה שיצאת מן המרפז והיישר.

מוצא שפתך תשמר (כג כד)

זרע השלום

רבי יעקב גאון הכהן זצ"ל

השונה בפיו אינו שוכח תלמודו

אמשר לפרש על פי מה שאמרו ז"ל (עירובין
נד.) על פסוק (שמואל ב' כג ה) 'ערוכה
בכל ושמרה', שהמוציא מה שלומד בפיו אינו

כי תכנה בית חדש ועשית מעקה לנגד ולא
תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (כב ח)

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל

נפילת הרשע בכית שיש בו מעקה

ופרש רש"י שראוי זה לפל מששת ימי
בריאתו וכו'. ולפי עניות דעתי הכוונה,
דהנה באמת כבר אמרו (עירובין כב.) ארץ אפים
אף לרשעים, אף זה כשיהיה בדרך הטבע,
אבל לשנות הטבע ולעשות מה בשביל שיהיה
הרשע בודאי לא יעשה.

ולפי זה אם לא יהיה מעקה אם פן בודאי
יפל מי שראוי לפל ממנו, דהקב"ה לא
ישמרו בדרך גס, וילך צנה לעשות מעקה
דאז לא יפל אף מי שראוי לפל, כי אם
בהשגחת הש"י שהגיע קצו לפל, וזהו ולא
תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו דהינו
אותו שראוי לפל.

ומפי כבוד אבי הרב הגאון נ"י שמעתי
בכונה, דאם לא יעשה מעקה יחשב
פי במקרה בא הנפילה, אבל במעקה נודע כי
יפל הנפל, דהינו אותו שראוי לפל ולא מקרה
היה, ודפח"ח.

והיה בשבתך חויך וחסרתה בה ושבת וכסית
את צאתך (כג יד)

זרע אברהם

רבי אברהם שמו זצ"ל

מחילת העונות על ידי הבושה

שמעתי מפי הרב רבי דוד שדרש סוף הפסוק
'והיה בשבתך חויך', דכיון שאדם
חוטא נגיעים באים עליו ויוצא חויך למחנה,
ומאי תקנתיה, לשוב בתשובה ויתבייש בה, כי

עמר נקא

רבי מכלוף עידאן זצ"ל

השנת כתרה של תורה על ידי מעוט תענוגים

כשתרצה לזכות בכתרה של תורה הנקרא
כרם ה', וזהו כרם רעד על

דרך (משלי כו י) 'רעד ורע אביד' שהוא על
הקב"ה, ואכלת ענבים רק כנפשו שכעד בנפש
שבעה הקצה במאכלה, ואל כליד זה הגוף
הכלי של הנשמה, לא תתן למלאת הפרס
מרב תאנה.

ארבעים יכנו לא יסוף פן יסוף להכתו
על אלה מכה רבה ונקלה אחיד לעיניד

(כה א)

דברים אחדים

רבי חיים יוסף דוד אוולאי זצ"ל - החיד"א

אין תשובה מועלת בבית דין של מטה פן אין
תשובתו מלב ונפש

ד"ל (מכות כג.) אָמרו כִּינן שְׁלָקָה הָרִי הוּא
כְּאֶחֶד, אָף עַל פִּי דִּרְכָנוּ אֶפְשָׁר דְּהִכִּי
קָאָמַר וְהִיָּה אִם בּוֹ הַכּוֹת הַרְשָׁע וְהַפִּילוֹ הַשֶּׁפֶט
וְכוּ, וְלֹא תִימָא דָּאִם עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה נִפְטָר, לֹא
הִיא, אֲלֵא אֲרַבְעִים יִכְנוּ, מִלְתָּא פְּסִיקְתָּא וְנִקְלָה,
וְכִי תִימָא אֲמַאי תְּשׁוּבָה לֹא מְהִינִי, לְזָה אָמַר
אֶחֶד לְעֵינֵיד, זֶה שֶׁשָּׁב וְהוּא 'אֶחֶד' הוּא
'לְעֵינֵיד', וְאֵין אַתָּה יוֹדַע אִם הָאֵמַת כֵּן שֶׁתְּשׁוּבָתוֹ
מִלֵּב וְנִפְשׁ וּמִשׁוּם הִכִּי אֲרַבְעִים יִכְנוּ. (דרוש ח)

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל

קדם שגלקה אינו כאחיד לעיני כשר ודם

אמר ד"ל (מכות כג.) כִּינן שְׁלָקָה הָרִי הוּא
כְּאֶחֶד. וְצָרִיד לְהִבִּין לְמָה אָמַר

שוכח תלמוד, וזה מוצא שפתיך תשמור כלומר
על ידי מוצא שפתיך בלמודך 'תשמור' כל
מה שאתה לומד.

כי תבא כרם רעד ואכלת ענבים
כנפשו שכעד ואל כליד לא תתן (כג)

(כה)

ישועות יעקב

רבי יעקב אנהורי זצ"ל

למוד תורה לשמו יתברך

אפשר לרמוז כי התורה נקראת כרם,
פי היא כרם ה' צבאות, וכא
לומר כשאתה רוצה ליכנס בחדרה של
תורה של אליהך הנקרא רעד, כמו שאמר
הכתוב (משלי כו י) 'רעד ורע אביד' וכו',
ותאכל מפרי התורה, צריך שתהיה תורתך
לשמו יתברך.

זה שאמר הכתוב ואכלת ענבים כנפשו,
רצה לומר כמה שתרצה נפשך, ומה
הוא רצון הנפש לעשות רצונו יתברך,
פי הנפש אינה משגחת על דבר מהכלי
העולם הזה, כי היה חלק אלוה ממעל,
ואינה משגחת לא בכבוד בני אדם לקרות
לו רבי וכיוצא משאר הכבוד שמתכבדים
התלמידי חכמים, כי רצון הנפש למלאת
רצונו יתברך.

אבל הגוף באמת משגיח על זה ועל מנת
להתכבד ולקנות שם פשם הגדולים,
לזה בא הכתוב להזהירך על זה ואמר ואל
כליד לא תתן, רצה לומר לא תתן כתרה
של תורה להנאת הגוף הפלא, ויתאבד גם
הגוף הוא כלי של הנפש, ונהו ואל כליד
לא תתן.

שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע יָכֵנוּ

גור אריה

רבי יהודה לין בר בצלאל זצ"ל - המהר"ל מפראג

ראוי החוטא ללקות אף כנגד יום הארבעים של יצירת הולד שבו מקבל את הנשמה

והיה אם בן הכות הרשע והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר ארבעים יכנו (כה ב-ג). פירוש רש"י 'במספר' ואינו נקוד במספר למד שהוא דבוק, לומר במספר ארבעים ולא ארבעים שלמים, אלא מגזין שהוא סוכם ומשלים לארבעים, והן ארבעים חסר אחת.

ואם תאמר, למה כתב 'ארבעים', ולא כתב 'שלושים ותשע יכנו'. ויש מפרשים, דודאי דין הוא שילקה ארבעים מפני שחטא וחיב ענש לשמים יגיה נלקה ארבעים כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, רק מפני שהוא יתברך אינו מעיר כל חמתו לכך לא ילקה ארבעים שלמות [וכו].

אמנם נראה, כי דודאי היה ראוי ללקות ארבעים כנגד ארבעים יום של יצירת הולד, וביום האחרון הוא יום ארבעים מקבל הולד הנשמה, ובכל ל"ט הוא בריאת הגוף, ובגוף הוא החטא שבו היצר הרע, והנשמה חטאה עמו, שכל המחבר לטמא הרי הוא כמהו בעודה עם הגוף, ולפיכך אמרה תורה 'ארבעים יכנו', שאף הנשמה שעם הגוף חיב המלקות, שכל אשר הנשמה עם הגוף שהוא החוטא הרי היא כמהו, כדלעיל.

אכן כשמפני אותו ל"ט מכות, ובה שבו יצירת הגוף נקי מן החטא, שכן אמרו חכמים (מכות כג.) כל חיבי מלקות נפטרו מידי ענשן על ידי מלקות, והרי בל"ט מכות הוסר החטא מן הגוף, וממילא נמצא הנשמה טהורה,

ל'ענין', פשיטא שהוא לענין. ונראה לי, דאמרו ז"ל בבריתא במכות, חיבי מיתות בידי שמים שעשו תשובה מוחלים להם, אבל חיבי מיתות בית דין של מטה ועשו תשובה אין מוחלים להם, ויש לומר הטעם, משום דעקר התשובה בלב, ואדם יראה לעינים ואינו יודע אם לבו עמו, לכן אין תשובה מועלת בבית דין של מטה, אלא צריכים לעונשו ואחר כך נמחל לו.

וזה שאמר ונקלה אחיד כיון שנקלה הרי הוא כאחיד, ובאמת יוכל להיות שגם קדם היה כאחיד ששב ומתחרט בלבו אלא שאינו נראה לעיניו, אבל כיון שנקלה הרי הוא כאחיד 'לענין', שאמה רואה יודע בודאי שהוא כאחיד.

והלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו (כה ט)

בכור יעקב

רבי יעקב הכהן זצ"ל

ראית צורת פני המת ברקיקת היבמה

כתבו ז"ל בשם המקבילים, שבימים הראשונים היו רואים באותו רק שמוציאה היבמה, צורת הפנים של המת ממש וזה פלא, וברוך אשר בחר בנו וכתורתו הקדושה, בן פתב בפרוש רבנו האר"י בסבא דמשפטים (צ"ו), ע"ן שם בספר זה הקדוש. ואפשר דגה שאמר הכתוב וירקה בפניו, ורצה לומר שברוקה נראה פניו של מת.

מנושאי הפרשה

ארבעים יכנו - מדוע לא נאמר

נראה לי הא דאמר רחמנא 'במספר ארבעים יבנו' הינו מספר הסוכים לארבעים, כי עשרה מאמרות אלו נשתלשלו בתקון ארבע עולמות אצילות, בריאה, יצירה, עשייה, נמצא נכפלו עשרה מאמרות ד' פעמים הרי ארבעים, אלא שהמאמר 'יהי אור' לא באה לכלל עשייה, שהרי גזוו הקב"ה לצדיקים לעתיד.

נמצא רשע המאבד עולם שנבא בעשרה מאמרות מגיע הפגם בפעל רק ל"ט, שהרי מאמר האור חסר עולם אחד, מכל מקום הא גופא של פגימת האור הוא על ידי מעשה הרשעים, שאלמלא לא ראה הקב"ה מעשיהם של רשעים לא היה נגזו האור, נמצא בכח מגיע הפגם לארבעים ובפעל ל"ט, על כן אמרה התורה 'במספר ארבעים יבנו'.

שאין בה פחיתות בעצמה, רק באשר היא מצרפת לגוף החוטא, וכאשר הגוף נקי מן החטא, אין בזה פחיתות וחטא בנשמה, ואין צריך להלקותו עוד.

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלוניקי זצ"ל

מדת הקב"ה שאינו עונש את האדם כפי כל מה שחטא

והיה אם בן הכות הרשע והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר ארבעים יבנו. אמרו ז"ל (מכות כב.) חסר אחד, במספר הסמוך לארבעים. קשה למה לא ארבעים ממש, ולמה כתב בכהאי גונא לכתב בהדיא ט"ל יבנו.

ויש לומר במה שאמרו במדרש תהלים (סב) שאין הב"ה פורע לאדם כפי מה שאיך באו לומר 'ארבעים', לומר שהוא חיב ארבעים, אלא שגיחו לו אחד פי בן מדתו של הב"ה, ודיק המדרש 'כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' (תהלים סב א) ולא מעשהו, והכי נמי הלא די רשעתו, כמו 'די מחסרו', 'די השיב לו'.

מכתב סופר

רבי שמעון סופר זצ"ל

ראוי החוטא ללקות אף כנגד מה שפגם במאמר 'יהי אור' של עולם העשייה

ארבעים יבנו. ואמרו חז"ל (מכות כב.) מספר הסוכים לארבעים. דהנה אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"א) להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנבא בעשרה מאמרות, על כן

קרנן העני

רבי יעקב חטיינא זצ"ל

מכת הארבעים במחשבה ולא במעשה

ארבעים יבנו לא יסוף. ותרגם ביהונתן ארבעין יצליף וחסיר חד ילקיניה. ופרש בספר בני יששכר (תשרי ח ה) וזה לשונו, נראה שרוצה לפרש מה שנכתב בתורה 'ארבעים' וקבלו חז"ל שרק ל"ט צריך להכות, ולמה נכתב ארבעים, על כן סבירא ליה שהמכה אחרונה אחר מספר ל"ט לא יכה במעשה רק כעין מחשבה נשה דו להלקות, ולא יוריד לגופו להלקותו, וישון 'יצליף' הינו יעשה בידו, כעין אילן צלף שענפיו נוטין עד כמעט סמוך לארץ ואף על פי כן אינו מגיע לארץ, עכ"ל.

והטעם בזה נראה על פי הידוע של"ט מלקות הם נגד עשר קללות שנקלו

אף בלח ולא בפעל, מאחר שמתחלה לא היה רק ל"ט.

והיננו דנקט התנא במתניתין דמכות (כב.) 'לוקה ארבעים חסר אחת' ולא נקט ל"ט, משום דמכה ארבעים צריכה גם כן להיות בכח כנ"ל.

לאדם, ועשר לחנה, ועשר לנחש ותשע לאדמה, ואיחא בתקונים (תי' טו) בסופו וזה לשונו, דלאדמה לייט ט' לוטין, ולייט לקין חד לאשלמא לעשרה (-הארץ נתקללה בתשע קלות, וקלל לקין אחת להשלים לעשרה), ונגד קלות קין צריך להשלים מספר ארבעים,

מעשׂי צדיקים

חוזר עליה ביום ראשון לפני הזקן הזה, וכשהוא מסכים לדברי, יודע אנכי שמקור התורה שאמרתיו הנו מסטרא דקדשה".

סיים הרבי מסקוירא ואמר, "אותה שעה קבלתי על עצמי, שלא להגיד תורה. אם חותני הקדוש היה צריך לחזור על התורה שלו לפני מאן דהוא, הרי שהוא ידע לפני מי עליו לחזור התורה, אני אינני יודע לפני מי עלי לחזור על התורה שלי, על כן אינני אומר". (חוטים המטולטים)

פעם אחרת קשהפצירו בו מאד לומר תורה, השיב, "כתוב זבערת הרע מקרבך, ובכח זה ממילא יתקיים, וכל העם ישמעו ויראו, מעצמם. אם אני אבער הרע מקרבך, זה עצמו ישפיע על הכלל, ואין הכרח לאמירת תורה דוקא". (שני המאורות)

כי קבור תקברנו ביום ההוא (כא נג)

ספר הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא. מתהלה היה הרה"ק רבי לייב מוכיח מפולנאה זיע"א בבית החיים של עירו, כשהוא

ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו (כא נא) שלא כמנהג אבותיו ואחיו הקדושים. לא היתה דרכו של הרה"ק רבי יצחק מסקוירא זיע"א לומר תורה בפני קהל חסידיו, בשעת עריכת שלחנות הקדושים.

במהלך השנים כששאלו אותו על הדבר, השיב במספר טעמים, באחת הפעמים בהן שאלוהו מדוע נמנע מלומר תורה בעריכת שלחנו, השיב בספור.

"בתקופה בה ישבתי סמוך על שלחן חותני הרה"ק רבי ישראל מרדכי זיע"א, ארע ונסעתי עמו ביום ראשון על פני השדה, והגענו בדרכנו לפנדק, בו ישב זקן אלמוני. חותני הקדוש צוה שיעצרו את העגלה, פקד עלי שאצא ואשב על יד העגלון בחוץ, ומהזקן בקש שישב סמוך אליו.

כה נסענו עד שהגענו למעבה יער, אליו נכנסו שניהם והתבודדו בו זמן מה, אחר חזרו לעגלה וחזרנו לפנדק, הזקן האלמוני ירד מהעגלה, ואנחנו שבנו לביתנו.

בדרך אמר לי חותני הקדוש, "כשאני אומר תורה בשבת קדש על השלחן, אני

בו שִׁמְכַרְנָהּ לוֹ. שֶׁלֹּף הָאִישׁ מִכְּלָיו אֶת הַתְּחִיבוֹתוֹ שֶׁל הַמוֹכֵיחַ, שְׂגָם לוֹ יִחְצֹב קֶבֶר לְלִינָה בְּזָה הָאֱהָל, וְהוּא הִבְטִיחוֹ שֶׁחֲלָקוֹ לֹא יִגְרַע, אִף הוּא הִבִּיא הַתְּחִיבוֹתוֹ בְּכַתּוּבִים, "מִקּוֹמוֹ שֶׁל בַּעַל הָאֱהָל, פְּלוּנִי בֶן פְּלוּנִי, לֹא יִפְקֹד".

נְעִתָר בַּעַל הָאֱהָל, טָמַן אֶת שְׂטָרֵי הַתְּחִיבוֹת בְּפִי אֲמַתְחָתוֹ, וְהִדְבֵּר כְּמַעֲט לֹא נוֹדַע לְאִישׁ. בְּשֵׁנַת תַּקְמָ"ד לַעֲרָף, נִסְתַּלַּק הַתּוֹלְדוֹת לְבֵית עוֹלָמוֹ זָקֵן וְשִׁבַּע יָמִים, וַיִּטְמֵן לְצִדּוֹ שֶׁל הַמוֹכֵיחַ בְּבֵית הָעֶלְמִין שֶׁל פּוֹלְנָאָה, כְּפִי שֶׁהוֹרָה עוֹד בַּחַיִּים חַיּוֹתוֹ.

חֲלָפוֹ שְׁנִים, וְאִף בַּעַל הָאֱהָל הִלְךְ לְבֵית עוֹלָמוֹ. פִּשְׁפְּשׁוּ בְּכִלָּיו, וַיִּמְצְאוּ אֶת מִקְתָּבֵי הַמוֹכֵיחַ וְהַתּוֹלְדוֹת חַתּוּמִּים בְּיָדָם הִקְדוּשָׁה, נָטְלוּ אֶת הַכְּתָבִים עִמָּם, וּמִשְׁבַּכְּשׁוֹ לְהַטְמִינוּ בְּנִחְלָתוֹ, צַר הָיָה הַמְּקוֹם.

כָּאֵן כָּא בַּעַל הַחֹב לִגְבוֹת אֶת חוּבוֹ, צָוָה רַבָּה שֶׁל פּוֹלְנָאָה הִרְבַּ אֲבָרָהֶם דַּב אֹיְעֲרַבְאָף זַצ"ל חֲתַן בְּתוֹ שֶׁל הַתּוֹלְדוֹת, לְהִנִּיחַ אֶת הַמִּקְתָּבִים וְהַנְּפֻטָר בְּתוֹף הָאֱהָל, אַחַר נִכְנַס הִרְבַּ וְאָמַר, "קִיְמוּ אֶת הַתְּנָאִי", וַיִּצְאוּ כָּלֶם הַחוּצָה. מִשְׁשָׁבוּ שָׁעָה קִלָּה אַחַר כֵּן, רָאוּ כִּי הַקִּירוֹת נָטוּ לְצַדִּים, וְנִתְפַּנָּה מְקוֹם. קִיְמוּ הַצַּדִּיקִים תְּנָאֵם, וּפְרָעוּ חוּבָם. (כַּרֵּם הַחֲסִידוֹת)

כִּי תִבְנֶה בֵּית חֲדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לַגֶּנֶף וְלֹא תִשִּׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ (בב ח)

כְּאִשּׁוֹר שְׁבַת הַרְה"ק רַבֵּי זְדוּד מִסְקוּוִירָא זִיע"א בְּעִיר קַעֲשִׁינוֹב, פָּנָה לְפָנָיו בְּקֹר לְטְבִילַת הַמְּקוֹה. הַמְּקוֹם הָיָה חֲשׂוֹף לְגַמְרִי, וְהַרְבֵּי

סוֹרֵק אֶת הַמַּצְבוֹת נוֹחֵי הָעֵדָן, חֵשׁ כִּי־צַד רִגְלָיו נוֹשְׂאוֹת אוֹתוֹ אֶל פְּאֵתֵי בֵּית הַחַיִּים, אֶל אֱהָל שׁוּמֵם שֶׁנִּצְבַּב שָׁם דּוּמָם.

צַר הָיָה הַמְּקוֹם, וְאִךָ מְקוֹם מְנוּחַת שְׁתֵּים בּוֹ, אִךָ הָאֹר שֶׁבָּקַע מֵאוֹתוֹ אֱהָל, וַיִּרְיַחוּ דְבוּסְמֵי עֵילָאִין שֶׁעָלָה מִמֶּנּוּ, הֵם שֶׁהִבִּיאָהוּ לְחַקֵּר וְלִדְרֹשׁ בְּמַהוּתוֹ, נִחְלַת מִיָּהוּ, וְמָה זָכָה עַל כָּכָה שִׁיְהִי נִיחּוּחוֹת עֵילָאִין עוֹלָם מִנְחָלָתוֹ.

שָׂאֵל הַמוֹכֵיחַ אֶת פִּי חֲבָרֵי חֲבָרָא קַדִּישָׁא דְהַתָּם, לְמִי הָאֱהָל וְהַחֲלָקָה, וַיִּשְׁבִּיבוּהוּ דְבַר. וַיְסוּר אֶל בַּעַל הָאֱהָל שֶׁקָּנָה הַמְּקוֹם בְּחַיָּיו עַל מְנַת לְהַקְבֵּר בּוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ, בְּחַקִּירָה וְדַרְיֶשָׁה, לְפָשֵׁר הָאֹר הַמְּתוּנָצֵץ וְהָרִים הַטּוֹב.

סִפּוֹר הַיְהוּדִי בַּעַל הָאֱהָל בְּתַמִּימוֹת, הָאִיר בְּכָל עָרֵב רֹאשׁ חֹדֶשׁ נוֹטֵל צְרוּר מִטְבָּעוֹת, מִסְבֵּב בָּהֶם הָאֱהָל, וְסוֹפֵם שֶׁל הַמִּטְבָּעוֹת שֶׁמְחַלְקוֹת לַעֲנֵי הָעִיר. הַשְּׂתוֹקֵק הַמוֹכֵיחַ לְלִינַת אוֹתָהּ קָרַקַע שְׁבָאָהֵל, וּבְקִשׁוֹ שֶׁלְאַחַר אַרְיִכוֹת יָמִים וְשָׁנִים, יִנְיַחוּהוּ לְהַטְמִין בְּנִחְלָתוֹ.

הַסְּכִים הַיְהוּדִי, וְגַם טַפְס הַתְּחִיבוֹת מִן הַמוֹכֵיחַ נָטַל, שֶׁבָּא יוֹמוֹ לֹא יִנְשְׁלוּהוּ מִחֲלָקָתוֹ וְעַל מְקוֹמוֹ יְבֹא בְּשָׁלוֹם. חֲלָפוֹ שְׁנִים, וּבָיוֹם כ"א טְבַת תַּק"ל, נִסְתַּלַּק הַמוֹכֵיחַ לְבֵית עוֹלָמוֹ, וְנִטְמַן כְּמִדְבַר בְּאֱהָל הַנִּזְכָּר.

לִימִים פִּקֵּד הַרְה"ק רַבֵּי יַעֲקֹב יוֹסֵף מִפּוֹלְנָאָה זִיע"א, בַּעַל הַתּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, אֶת צִיוּנוֹ שֶׁל רַעוּ הַמוֹכֵיחַ, חֵשׁ בְּקִדְשָׁה הָעֵילָאִית הַשׁוֹרְרַת בְּאֱהָל, וְחִשְׁקָה נִפְשׁוֹ לְהִנִּיחַ רֹאשׁוֹ בְּבֹא עֵתוֹ בְּמְקוֹם הַפְּנוּי לְצִדּוֹ שֶׁל הַמוֹכֵיחַ.

הַתְּעַנָּן הַתּוֹלְדוֹת אֹדוֹת הַחֲלָקָה הַפְּנוּיָה, שָׁם פְּעָמָיו אֶל בְּעֵלְיָהּ, וְהַפְּצִיר

חסידותו כי רפוד המושב המיעד לו, תפור בחשש שעטנז.

נמנע הבחור רבי עמרם מלשבת על מושב זה, ועמד על רגליו במרכבה לארץ כל הדרך שנמשכה כשמונה שעות, עד באו לטשארנא, היא העיר אשר אנה למושב לו מיום נשואיו. (תולדות בעל ויחי יוסף)

מחשט פן יכשלו חלילה בעוון שעטנז בלא ידיעה, הקפיד הרה"ק **רבי שמואל פראנקל מדארג** זיע"א על כל בניו ונכדיו, שמיום הגיעם לגיל שלש עשרה שנה, ימנעו מלהתהלך בבגדי צמר.

ארע שאחד מנכדיו שהיה לומד אצלו וכבר היה מבגד, עשה לעצמו בשקט בגד צמר, ובשעה שנסע לביתו, הניחו בין חפציו.

משהגיע למחוז חפצו, הבחין כי בשעת הנסיעה נעלמה חבילה זו מבין חבילותיו, והבין כי הדרך ארע מכחו של זקנו. הוא נחם על מעשהו, ומאז הקפיד אף הוא להמנע מללבש בגדי צמר. (אמרי טפר)

מלבד שמחמיר היה הרה"ק **רבי אהרן ראטה** זיע"א בעל **השומר אמונים** על עצמו שלא ללבש בגדי צמר, קשהיה נוסע על עגלת צב או מכוניות, הקפיד שלא יהיה המצע שיושבים עליו מצמר, רק עור, ואם לאו לא נסע.

גם קשהלך ברגל, ורצה לסמוך עצמו מעט על תלמידו מחמת חלשתו, דקדק

שלא הכיר את המקנה, צעד במקום שלא היה בו מעקה, ונפל כשהוא לבוש בבגדיו אל מעמקי הבור העמוק.

מנפילה זו נשתברו צלעות גופו הקדוש, אף מיד אחר שפשוהו מן המים, לא יתר הרבי על הטבילה, הוא פשט את בגדיו, וטבל שנית כראוי.

במהלך אותה שבת, התפלל הרבי כנהגו כשהוא משמש שליח צבור בברכת החדש, ואף ערף את שלחנותיו להמוני חסידיו תושבי המקום, לא נכר עליו מאומה.

רק במוצאי שבת הזעק רופא, שהחל למשש את מקום המכה, בראותו כי הרבי אינו מגיב בשום זיע וניע על משושו, עשה זאת ביתר חזקה, אז נתעלף הרבי מרב יסורים.

בחלי זה מטל היה ששה שבועות בייסורים קשים, רק אז נודעה למפרע התאפקותו העילאית, במהלך כל השבת. (בקדושה טל מעלה)

לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו (בב יא)

בתקופה בה למד **רבי עמרם גרינולד** זצ"ל בפרעשבורג, דברו בו נכבדות עם בתו של אחד הנגידים מהעיר טשארנא, רבי שלמה גשטטר.

בעת שהזמין את רבי עמרם שיבוא לביתו על מנת להכירו, שכר חתנו לעתיד עבורו מרכבה מפארת כמנהג העשירים, אולם משעלה אל המרכבה, הבחין רבי עמרם ברב

שאם יפגש אדם עם הסימנים הללו, זמין לבית הדין, שם ידרש ממנו שייתן גט כריתות לאשתו העגונה, ויעשה שליח להולכה.

האיט שלא זכה להמנות בין החסידים המאמינים ברבי, ואף היה רחוק מכל זאת, קצף בעת קבלת המכתב ושאל, "מה רוצה הרבי מארליו ממני, היכן אוכל למצא את האדם המבקש, בעלה של העגונה".

עודו מהרהר בזאת, לקח המכתב בידו, יצא אל רחוב העיר, והחל מסתכל על פני אנשים העוברים על פניו בחוצות ירושלים.

נעבר זמן קט, עבר לפניו אדם שהיה לבוש בגדי כמורה. נדהם בעל המכתב למראה האישי, הסתכל בסימנים שכתב הרבי במכתבו, ולחילופיו הסתכל על הכמר מספר פעמים בהשתוממות, משתאה לדעת האם הוא האישי המבקש.

הכמר נעצר לידו ושאלו בלשון עכור, "מה אתה מסתכל עלי, מה רצונך ממני", אבל האישי שהתקשה להאמין למראה עיניו, לא ענה מאומה. אחר מספר שאלות שלא קבל עליהן תשובה, שאלו הכמר בידישי, "מה אתה רוצה ממני, מה אתה מסתכל עלי".

אמר לו בעל המכתב, "אם אתה דובר יידיש, אולי מוצאך מאזור העיר פינסק", והראה לו את מכתבו של הרבי. ענה הכמר בגרזנה ואמר, "כבר מצאו אותי עד לפה", אז הודיע לו בעל המכתב, "בא עמי לבית הדין, ומסור נא גט כריתות עבור אשתך העגונה".

הכמר נענה לדרישתו של האישי, הם עלו אל רבה של ירושלים, ולאחר חקירות

שהתלמיד לא יהיה לבוש צמר כלל. כאשר ארע ונזכר לאחר מעשה, כי הוא נשען על תלמיד שהיה לבוש צמר, נרעש ונפחד כמי שארע לו אסון. פן התקין בבית מדרשו כי איש הלבוש בצמר, לא יעבר לפני העמוד.

בעת שהותו בסאטמר, נתעלף רבי אהרן בבית המדרש לפתע, ובהיותו נטול הכרה, נשאווה תלמידיו לחדר הסמוך, שם החלו להקיותו. היה זה בימות החורף, אחד התלמידים לקח את מעילו, וכסה בו את הרבי שלא יתקרר חלילה.

פתאום הבחינו הנוכחים כי הרבי השוכב ללא הכרה, פותח את עיניו, ורומז וקורץ לכאן ולכאן ללא הרף, ולא ידעו פשר הדבר. עד שהורידו את המעיל שעשוי היה צמר מעל גופו, אז שקט וסגר את עיניו. (הרבי הקדוש)

ונכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ושלחה מביתה (כד ג) **בביתה** של אחד מיהודי ירושלים עיר הקדש, שמוצאו היה מהעיר פינסק, התקבל מכתב מעיר הולדתו אשר נשלח אליו על ידי הרה"ק **הבית אהרן מסארלין** זיע"א, בו התלונן הרבי כי עגונה אחת נטפלה אליו משום מה, ולא נותנת לו מנוחה זה זמן.

היא מבקשת מהרבי כי מאחר ובעלה עזב אותה זה זמן נכר, והשאיר אותה כעגונה, שיושיענה ויודיע לה היכן שוהה בעלה.

באגרתו צין הבית אהרן מספר סימנים שיש לבעלה של האשה על פניו, ובקשו

זו שנמצא בכיסי, וקח ותלה את הכפרי הזה במקומי". שמח התלון המרשע על ההצעה, ובצע אותה ללא כל הסוס.

היהודי נמלט חיש מהמקום לכל אשר נשאוהו וגליו, עוד באתו היום הודיע התלון למושל על בצוע גזר הדין, וכי קבר את היהודי ליד מקום התליה. השמועה פשטה חיש מהר בעיר, ואשתו ובניו ישבו שבקה והתאבלו עליו כדיון.

חלפו ימים מספר, והנה הופיעה האלמנה בבית הדין ובקשה בפניה, להתיר אותה להנשא מחדש. ישב בית הדין ודן בענינה, והחכמים החליטו כי יש להתיר לאלמנה זו להנשא, מאחר שאין ספק שאכן התלון תלה את בעלה.

התירו טעון היה את אשורו של ראש רבני חלב, **רבי רפאל שלמה לאניאדו** זצ"ל, אך כשהובא לפניו פסק הדין, מאן לאשרו, בטענה כי לא נמצא אפלו עד אחד שיעיד כי אמנם ראה את בעלה של האשה הרוג, בהעדר עד שכזה, אין מקום לאשר את פסק הדין.

האשה ובני משפחתה התקשו לקבל את פסק הדין, בכו והתחננו לפניו שיתירנה מכבלי עגינותיה, מאחר ולא יתכן שיופיע עד להתירה אי פעם, אף חברי בית הדין עמדו לצדה, אף הרב עמד על דעתו, דעת התורה.

חלפו שנים מספר, והמושל האכזר מת. מששמע בעלה של האשה שעד כה חי בזהות בדויה והתירא אפלו לשלח לאשתו כי עודנו חי, כי המושל מבקש נפשו מת, מהר לשוב אל עירו ואל ביתו.

ודרשות כפי הדין, הזמינו והושיבו את בית הדין, הכמור מינה אותם שלוחים לכתב את הגט, והם שלחו את הגט אל הרבי, שמסרו לידי העגונה והתירה מעגינותה. (מאורי אש)

או כי ימות האיש האחרון אשר לקחה לו לאשה (מד)

באותה מערי סוריה, שמש יהודי נאמנה במשך מספר שנים, בתפקיד הממנה על קפת האוצר מטעם משל העיר, לימים התחלף המשל, במקומו הגיע לעיר משל שפל אכזר, ורע לב.

מאחר וזמן להשתלט עם אנשיו על כספי העיר, ראה את היהודי הגזבר כמכשול בדרכו, שעליו להפטר ממנו במהירות המורבית, ושלח לקורא שיתיצב לפניו, עם פנקסי החשבונות של העיר.

היהודי הגיע ובגדו הפנקסים, הכל נבדק בפרוטרוט ונמצא כשורה, אך המשל שכזכור שאף להפטר מהיהודי ולהוציאו להרג, הגליל עליו גלילת שוא, והשופטים שהיו נתונים למרותו, פסקו את דינו למיתה.

התחננים הרבים לא הועילו להמתיק את גזר הדין, ביום המיעד נתנה הפקדה להוציא את היהודי, להוליכו אל מקום התליה, ולתלותו שם, והתלון עשה ככל אשר צוהו המושל.

בדרך הליכתם, הבחין היהודי מרחוק בגוי כפרי ההולך ומתקרב אליהם, הוא התחנן לתלון ואמר לו, "הא לך מטבע זהב

עדות כהלכה על מותו של האישי". (גדולי רבני סוריה והלבנון)

או כי ימות האישי האחרון אשר לקחה לו לאשה (כד א)

תָּדִיר נוהג הנה הרה"ק האבני נזר זיע"א, להמשיך ישועות עבור הבאים לשחר פניו על ידי שהיה פוסק על פי לשונות בש"ס ובפוסקים.

אָחָד מעשירי וארשא, היה הנגיד ר' שמואל קלעץ. בתחלה הסתופף בצלו של הרה"ק רבי יוסף'ה מניישטאט, אחרי כן דבקה נפשו בבעל ה'אבני נזר', והוא החל לנסע אליו מתקופה לתקופה.

בְּהִינֵי ר' שמואל לשנת החמשים וארבע לחייו, חלה זמן מה עד שנפטר ממחלתו, וכעבר זמן לא רב, נפלה אף אשתו האלמנה למשכב. קם הבן ונסע אל האבני נזר, שיעתיר עבורה לרפואה שלמה.

מִשְׁנַנְנִים לרבי והגיש לפניו קוויטל בה הזכיר את אמו, שאל האבני נזר, "בת כמה החולה", כשענה הבן שהיא בת חמשים וארבע. חזר הרבי ושאל, "וממה היא סובלת", "ממחלת הכליות", השיב הבן.

אָמַר האבני נזר בדאגה, תוף כְּדֵי שְׁאִינוּ מסיר את עיניו מהקוויטל, "הרי האבא נפטר בגיל זה וגם הוא ממחלה זו, אם כן באמת יש מה לחשש". מששמע הבן את הדברים, נחרד לגורל אמו, ופרץ בבכי.

הָאֲבִי נזר לא הסיר הקוויטל מידו והמשיך להביט בו, עד שלפתע עשה תנועה

בְּשָׂנִים קשות אלו, השתנה זיו ומראהו, והוא חשש להגיע הישר לביתו פן יבהיל את משפחתו ויקרה להם אסון. החליט להגיע תחלה לביתו של רבי רפאל שלמה, שם ספר את אשר קרהו באותה עת.

לְאָחֵר חקירה ודרישה התאמת לרב כי אמנם מדבר באותו האישי, נשא עיניו למרום, והודה לה' על כי לא נענה להפצרותיה של האשה ולהפצרות בית הדין להתיר לה להנשא, כי אז היה נכשל בהתרת אשת איש וברבוי ממזרים חלילה.

צָוָה הרב על הבעל לא להודע לאיש, ולשהות בביתו בחדר מיוחד. למחרת קרא את חברי בית הדין, והודיעם כי ברצונו לחזור ולדון מחדש בהתר עגונה זו, כשהוא נותן לבעל אות וסימן, כאשר ישמע שלש דפיקות על השלחן, יצא ממחבואו, ויציג עצמו בפני חברי בית הדין.

יָשַׁב הרב עם הדיינים, נשאו ונתנו בהתר עגונה זו, והדיינים עמדו על דעתם. משסימו דיונם, בקש הרב את הדיינים לחתם על פסק הדין, ובהגיע תורו לחתם, דפק על השלחן שלש פעמים, והבעל יצא ועמד בפני הדיינים.

נִטְאוּ כלם את עיניהם אל האישי, והחלו שואלים אותו מיהו, ומהיכו הגיע. מה רב היה תמהונם כאשר נוכחו לדעת כי מדבר בבעלה של העגונה, אותה התירו זה עתה להנשא מחדש.

"רְאוּ" אמר להם הרב, "איזו אחריות גדולה נטלתם על עצמכם, חמלתם על האשה, והתרתם לה להנשא, אף כי לא היתה בפניכם

אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים, ולא מחיתי, לכן נענשתי. וזה פעם אחת הכין סעודה לשר העיר, ולא בא שר העיר וחלקה לעניים, וזה היה שכרו."

מבאר האר"י הקדוש זיע"א (טער מאמרי חז"ל ב"ב דף י:), מדוע קבל המוכס שֶׁכָּר עבור המעשה שעשה, הרי לא היתה פְּוֹנְתוֹ בהכנת הסעודה עבור העניים, רק בדיעבד בלית ברירה, נתן להם, ומדוע תחשב לו לצדקה עד כדי שיקבל תגמול עבור זה.

ויבן על פי הפסוקים בתהלים (קיב) 'טוב איש חונן ומלנה יכלכל דבריו במשפט' וגו', 'פזר נתן לאביונים' וגו'. כי לפי דקדוק הלשון, היה לו לכתב לשון הנה, כמו 'חונן ומלנה' ויכלכל, ולא 'פזר', לשון עבר.

אלא זוהי פונת הכתוב, שכתב 'פזר' לשון עבר, שגם אם בשעה שמולכתחלה לא פזר את הכסף לצדקה, רק לבסוף יצא שפזר, בלשון עבר, את כספו לצדקה, גם זה לצדקה יחשב, הגם שזה נעשה רק בדיעבד. (ונכתב בספר)

ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלקה נעלו מעל רגלו וזרקה בפניו ונענתה ואמרה ככה יעשה לאיש אֲשֶׁר לא יבנה את בית אחיו (כה ט)

היה זה בתקופת שלטונו של הצאר ניקולאי, כְּאֲשֶׁר אי מי מבני ישראל שבק חיים לכל חי, מבלי שזכה להשאיר אחריו זרע של קימא ל"ע. אשתו שניזקקה לחליצה, פנתה אל אחיו שיהלץ לה כדת, אף הלה משמד היה, וסרב לקיים את חובתו.

היבמה שיזעה כי כח בית דין לא ישפיע עליו, החליטה לנסות את מזלה ולתבע

עם אצבעו, כמוצא דבר מה, אחר אמר, "גמרא מפרשת היא שבמות הבעל יוצאת האשה מרשותו, אם כך אין שיכות לאשה עם מה שהיה לבעלה, אין כאן גזרה שנה, וראויה היא לזכות לרפואה שלמה". וכן הנה. (ממענות אריות)

כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה לא תשוב לקחתו לגר ליתום ולא למנה יהיה למען זרעך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך (כד יט)

ברש"י, ואף על פי שבאת לידו שלא במתכוון, קל וחמר לעושה במתכוון. אמר מעתה, נפלה סלע מידי, ומצאה עני ונתפרנס בה, הרי הוא מתברר עליה.

מספר ברש"י (סנהדרין מד:), על פי הירושלמי (סנהדרין ו), מעשה במוכס אחד ישראל ישע שמת, ובו ביום מת אדם גדול בעיר, באו כל בני העיר ונתעסקו במטותו, וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מטת המוכס אחריו.

קפצו עליהם אויבים, והניחו המטות וברחו. והיה שם תלמיד אחד שישב עם מטת רבו, לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם, ונתחלפה להם מטתו בשל מוכס, והיה אותו תלמיד צועק, ולא הועיל, וקרובי המוכס קברו את החכם.

נצטער אותו תלמיד מאד, מה חטא גרם להקבר זה בבזיון, ומה זכה אותו ישע להקבר בכבוד גדול כזה. נראה לו רבו בחלום ואמר לו, "אל תצטער, בא ואראך בכבודי בגן עדן בכבוד גדול, ובא ואראך אותו האיש בגיהנם, וצירי של פתח גיהנם טובב באזניו.

ומדריכים את החולץ והחלוצה לקים את המצוה על כל פְּרִטָּה וְדִקְדוּקָה.

כְּאָסֵר אף ירקה היבמה בפניו של החולץ, נרעד המלך והתחלחל, ובשרו נעשה חדודין חדודין. רעש עבר בקהל, "מה זה היה לצאר הנכבד", השומרים ורופאי המלך שעמדו הכן לצדו, נגשו אליו ביראת הכבוד ושאלו בבהלה, "מה ארע".

הסתכל עליהם המלך בתמיהה וענה להם בשאלה, תוף שהוא מצביע לעבר הרוק המנח במוקד האולם, "מה, לא ראיתם", אף התברר שהם לא ראו את אשר ראה המלך.

משמים נפקחו עיניו, הוא ראה כיצד טפת הרוק גדלה והתרחבה, עד שהפכה למקנה מים. לפתע ירד אדם מן התקרה, וטבל כלו בתוף טפת הרוק. מאז ואילף הפכה מצות החליצה להיות חלק מחקי הממלכה האדירה, כחוק ולא יעבר. "כל אשה יכולה לדרש את קיום המצוה, והיבם חיב הזיה לחלץ לה פדת וכדיו".

מענין לציין מעין זאת את אשר איתא בספר 'לקוטי מוהר"ן סימן כ"א סעיף ו', 'ירקה בפניו' וכו', 'ובזה הרוק נראה לפעמים פני המת'. (מדת נפש מטיבת)

אותו בערכאות, גם אחר שהשופטים הערלים פטרו אותו, לא אמרה נואש, ופנתה לערער בבית משפט עליון יותר.

משוכנו אותו בערכאה זו, פנתה לשופט בכיר יותר, כך הלכה מחיל אל חיל, גם מתוף תקנה קלושה פו מלך הרשע, יחזור בו מסרובו, ויתרונה. עד שהביאה את משפטה לפני המלך ניקולאי עצמו.

משטימע את דבר התביעה, בקש הצאר לשמע את פְּרִטָּה המצוה. ככל שהיו הדברים מוזרים בעיניו, כך הצליחו לעורר את סקרנותו, עד שהחליט לחיב את המשמד לקים את מצות החליצה, בתנאי שגם הוא, המלך ניקולאי, יהיה נכח באותו מעמד, כדי לראות בעיניו את מהלך הענינים.

כמוכן שבמקרה זה היו צריכים לערוף את מצות החליצה בהיכל ענק ומפאר, אשר יתאים לארח בו את המלך ופמליתו. מטבע הדברים עורר הדבר את סקרנותם של הקהל, יהודים וליהודים נכרים, ואף נכבדי הממלכה.

בהגיע היום המיעד, נערכה המצוה היקרה בפאר והדר לעיני המון העם, כשרבני בית הדין יושבים מול המלך ופמליתו,

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמדין

היה מאד בעיני רבו, עד שגזר אקר כי בשבתות וימים טובים יסעד רק על שלחנו.

בנת שלמד **רבי יהודה אסאד** וצ"ל בישיבת רבו הגאון **רבי מרדכי** וצ"ל, אשר בניקולשבורג, חביב **בנט**

מלוה מלכה

והרב החסיד רבי יעקב שמעון, חתן הרה"ק רבי יצחק מנורקא זיע"א, שהיה מגדולי החסידים.

בלטה הרקוד לכבוד המלוה דמלכה, הכה הרבי מאלקסנדר עם מקטרתו במקטרת של ר' פּרץ שהיתה עשויה מאבן יקרה, ושברה לרסיסים.

שתק ר' פּרץ, ולא אמר דבר, אולם הרב החסיד רבי יעקב שמעון אמר לרבי מאלקסנדר שהיה באותו עת רב בעיר פיליץ, "פילצער רב, חבל המקטרת של ר' פּרץ, היא יקרה מאד".

עננה רבי יחיאל מאלקסנדר בהתלהבות, "בשעת תנאים שוכרים צלחת, היום היה לרבי שלנו זווג עם העולמות העליונים, צריכים לשבר אבן יקרה זו". (עטרי זכויות)

מפרסם היה בפי כל, כי בביתו של הרה"ק רבי חיים יוסף גוטליב אב"ד סטרופקוב זצ"ל, בעל 'טיב גטין וקדושין', מתגלה אליהו הנביא מדי שנה בליל שמורים. עקב כך השתוקקו רבים מהבעלי בתים בעיר, לזכות להיות סמוכים על שלחנו בלילה קדוש זה.

באחת השנים התאזרו עז, ובקשו הימנו שיתן להם רשות להתארח בביתו בליל הסדר, והוא השיבם, "למה לא יבאו כרצונם". כאשר ישבו על שלחנו הסדר לצדו, נפלה עליהם תרדמה גדולה עד אחר הסדר, ואיש מהם לא יכול היה לראות דבר. (אלף כתב אות רנו)

בליל חג הפסח, עת ישב על שלחנו ליל הסדר במחצת רבו עם בני משפחתו של רבי מרדכי, נעמדה פתאום בת רבו, ילדה בת עשר שנים, וקראה בקול גדול, "אבי אבי, מי האיש הזקן אשר בא אלינו ושותה מכוסו של אליהו".

אמר לה רבי מרדכי, "שתקי בתי, אורח יקר וקדוש בא לגבולנו". עוד באותו הלילה, עלתה נשמתה של הבת השמימה. משנסתלקה אמר אביה, כי בתו זכתה לראות את אליהו הנביא זכור לטוב, רק חבל שפרסמה זאת.

משהגיעה השמועה עד קהלת וינה, בקשו ראשי הקהלה לרכש את הכוס המיוחדת, בסוף עתק של עשרת אלפים זהובים, אולם בני קהלת ניקלשבורג לא אבו שמוע מדבר זה, למכר כוס אשר שתה בה אליהו הנביא, אפלו בעד הון רב. (מהרי"א הקדמה)

באחת הפעמים בהם שבת הרה"ק רבי יחיאל מאלקסנדר זיע"א, בצל רבו הרה"ק רבי בעריש מביאלא זיע"א, לא היה בכחו של רבי בעריש לנהג פדרכו מדי מוצאי שבת, לשבת בסעודת מלוה מלכה בצוותא עם חסידיו, מחמת גדל חלשתו.

התאספו אפוא החסידים באכסנית הרה"ק מאלקסנדר למלוה מלכה, באמצע הסעודה התחיל הרבי מאלקסנדר לשמוח מאד מתוך התלהבות עצומה, והחל לרקוד, כשעמו ורקדים עוד כמה מחשובי החסידים, ביניהם הגביר החסיד רבי פּרץ בוימגולד מוורשא.

יומא דהילולא

במקל נלעם הנהיג את עדתו, בהיותו אוהב שלום ורודף שלום ומשים עצמו מהנעלבים ואינם עולבים, מעולם לא דבר סרה על אדם מישראל, מקבל היה כל אדם בסבר פנים יפות, ומשפיע עליו שפע ברכות וישועות.

המוני החסידים אשר הסתופפו במחצתו לחזות בזיו עבודתו בקדש, שותים היו בצמא את דברי קדשו אשר הרבה להשמיע בכל עת מצא, בעריכת השלחנות, בשבתות ומועדים, ואף בכניסתם אליו בקדש פנימה.

אך כי בראשית שנות הנהגתו ממעט היה באמירת דברי תורה, משנה לשנה היה פיו כמעין המתגבר בדברי תורה עמוקים בהקף רחב ורב אנפיו. נכנס היה לעריכת השלחן כשפניו הקדושים להבים.

טרם עשית הקדוש, היה פותח פיו הקדוש בחכמה ושופע דברי תורה, בהם נכרת היתה בקיאותו העצומה בכל מכמני תורה שבתב ושבועל פה. מאמרים שלמים בסגיות עמקות, בבלי וירושלמי, ספרא ספרי, מכילתא ושאר מדרשי חז"ל.

מצר היה על שאנשים באים אליו לבקש פרנסה, ועל כך התבטא, 'היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה' (תהלים מד ד), 'יומם ולילה בוכים על לחם, במקום 'באומרם אלי כל היום איה אלקיך', במקום לדרוש את ה' יתברך.

אורו של רבנו זרח ביום כ"ב במרחשון תר"ד, בבית אביו הגדול הרה"ק **התפארת שלמה מראדומסק**. נקרא בשמו זה על שם הרה"ק **רבי אברהם דב מאוריטש, ה"ב עין**, והרה"ק **רבי ישכר בער מראדושיץ**, אשר היה מרבותיו המבוקשים של אביו ונסתלק בשנה הקודמת, ח"י בסיון תר"ג.

בנת שנקנס בביתו של אברהם אבינו, התבטא התפארת שלמה דברים מפלאים אודות הנשמה הקדושה והזכה אשר ירדה לעולם. (אהל שלמה)

על ברפי אביו הגדול נתחנף משחר נעוריו, במחצתו קנה את משנת תלמודו, ובצלו עלה ונתעלה בתורה בחסידות וביראת ה' טהורה. מינקותו נכרו בו מדותיו התרומיות, התקשרותו באביו הקדוש היתה התקשרות מיוחדת של אב ובו ורב ותלמיד גם יחד. אף אביו לא זז מלחבבו, ונבא אודותיו גדולות ונצורות. הכניסו בחדרי תורתו ועבודתו, והיה מתעמק עמו יחד אף בתלמוד תורת הח"ן.

כן כ"ג שנים היה עת חשוף עליו עולמו, בהלקח ממנו אביו הקדוש לגניז מרומים, על אף גילו הצעיר, נמשכה אחריו כל העדה הגדולה בדרשם ממנו כי יאות למלא את מקום אביו הקדוש בהנהגת העדה.

בענותנותו, סרב תחלה בכל תקפו לשמוע על כך, בטענה כי אינו ראוי לאצטלא, אף ככל שסרב, כך דבקה בו עדת החסידים בנתר שאת, עטרה אותו לראשה, עד כי נאלץ לטול על עצמו את משא העם כרצונם.

במקהלות עם, בספרו 'חֶסֶד לְאַבְרָהָם'. (מלכות בית רדומסק, נור התורה)

צִאֲצֵאוֹ, ממלא מקומו הרה"ק רבי יחזקאל בעל כנסת יחזקאל, הרה"ק רבי נתן נחום מקרימלוב, רבי שלמה רבינוביץ מעלקוש, הרה"ק רבי יעקב יוסף מקלאבוצק בעל אמת ליעקב, הרב משה אלימלך הכהן.

חַתְנֵיו, רבי מנחם מנדל אלתר בנו של הרה"ק השפת אמת ורבה של פאביאניץ, רבי אברהם קאליש, בנו של הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב, רבי מרדכי מנדל מאוטבוצק.

מאמרותיו

פְּרִשְׁתֵי קדושים נאמרה בהקהל שרב גופי תורה תלויים בה. כאשר שוורת האחדות בקרב בני ישראל, יכול האדם להגיע לידי שמירת הקדשה ומדת היסוד. כי רב גופי תורה תלויים בה. ואז, אם נשמר האדם כדבעי, יכול הוא גם להבין טעמי תורה סודיה ורזיה המצויים בה.

על מדת הענוה מרגלא בפומיה, על ידי ענוה אפשר לזכות לתורה ותפלה, כמו שכתוב (תהלים קיט ז) 'מה אהבתי תורתך', על ידי בחינה 'מה', שהיא ענוה, אפשר להגיע לתורה.

כמו כן כתוב (איוב לג ז), 'אם אין אתה שומע לי, אם אתה בבחינת 'אין', ענוה, אזי 'אתה שומע לי'. גם בתפלה כתוב (עמוס ד יג), 'ומגיד לאדם מה שחוו', כאשר האדם משיח עם קונו, יהי בבחינת 'מה'. (מלכות בית ראדומסק)

אבל אף על פי כן, החלה עצמו עבור כל אחד כאשר הזכירו בפניו, והתבטא ואמר, "רבונו של עולם, הריני מקבל עלי זה החולי, ותרפא את פלוני".

גדול היה צערו על הבחורים שנתבקשו להתגיס לצבא הפולני, שכן הדבר היה נחשב לגזרה קשה, הן מפאת השנאה של קציני הצבא לישראל, הן בגין הקשי להשיג אכל כשר, והן מפני הקשי להתפלל ולשמור שבת.

תלמידים מבהקים העמיד, מהם שנהגו עדות בישראל לאחר הסתלקותו, ומהם שנתמנו כרבנים בעירות שונות. אהבת ישראל קדה בו, וכשם שקיים בעצמו, דרש מאחרים. כשהבחין ששני רבנים ששבתו בצלו בשבת קודש, נדחפים על ידי החסידים והדבר אינו לרוחם, פנה ואמר להם, "מצה, אם אין לשים אותה היטב, היא מחמצת".

עשרים ושיש שנים ישב על כסא ממלכתו, כל ימיו ידוע חלי היה. בהגיע שנת תרנ"ב, בהיותו אף כבן מ"ט שנים, חלה את חליו האחרון עלי אדמות.

במשך כל השנה שפכו החסידים תפלות לבורא עולם, כי יתיר את הצדיק עמם ולא יעזבם כצאן אשר אין להם רועה, אבל גזרה היא מלפני ואין רשות להרהר אחריה. בהגיע יום י"ג לחדש אלול, נצחו אראלים את המצויקים ונשבה ארון האלקים, עלתה נשמתו בסערה השמימה, ונתקם בו, 'אני דודי ועלי תשוקתו'. מנתחתו כבוד בראדומסק, במחיצת אביו הקדוש.

אחר הסתלקותו, הדפיסו בניו את דברי קדשו אשר הותיר אחריו בכתובים ואשר נשא

פרשת כי תצא

חושך שבטו שונא בנו

סיפר הרה"ק רבי ישראל, המגיד מקוזניץ זיע"א, אשר בדידה הוה עובדא, מעשה שהיה עמו בילדותו: כבן שבע שנים היה רבי ישראל וכבר מוטלת היתה כסתו בין יושבי בית המדרש כאחד הגדולים. שוקד היה על תורתו יומם ולילה מאין הפוגות. ילד טיפוחים היה המגיד להוריו אשר זכו להתברך בו לעת זקנתם, ונצור היה אצלם כבבת עינם. ברם עם כל הקושי לראות את הנער הרך מדיר שינה מעיניו, עד אחרי חצות לילה ולעתים אף עד קרוב לעלות השחר, לא עצבו אביו מימיו לאמור מדוע אחרת שבת בבית המדרש, שכן לא היה דבר בתודעתם אשר עמד לפני שקידתו העצומה והתעלותו של הבן היקיר במעלות התורה והיראה. רק פעם אחת בלבד ביקש רבי שבת האב מבנו רבי ישראל שלא להשאר בבית המדרש כדרכו, ודרש ממנו בתוקף לעלות על יצועו בשעה מוקדמת. היה זה בלילו הראשון של חנוכה מפי השמועה נודע לו לרבי שבת כי אשתקד באותו הלילה התכנסו להם נערים מנערים שונים בפרוזדור בית המדרש ושיחקו בקלפים כפי הנוהג הקלוקל אשר פשה בימים ההם לשחק בקלפים בימי החנוכה. לפיכך חושש היה רבי שבת שמא יחזור הדבר על עצמו גם השנה ולא רצה כי בנו מחמדו ילכד חלילה וחס ברשתה של אותה טומאה.

ואולם האי ינוקא קדישא אשר נפשו השוקקה כמהה ללימוד התורה, לא יכול היה להשלים עם ביטול התורה שעלול היה להיגרם לו עקב כך, ובבית אביו האביון לא נמצאו הספרים

הדרושים ללימודו. החל הוא איפוא מתחנן על נפשו לפני אביו, אשר מעולם לא מנע ממנו את שאלתו, כי יסיר את התנגדותו ויניח לו לשקוד על תלמודו בבית המדרש, כהרגלו בשאר לילות השנה. אלא שרבי שבת, האב הרחום, נעשה כאכזר, ובמקום שיש סכנה, היא סכנת הקלפים, אטם רבי שבת את אזניו ולא שעה אל תחנוני הבן ואל הפצרותיו. אך הנער הקדוש לא הירפה ולא חדל להפציר. הוא הבטיח חזור והבטח כי לא יתקרב אפילו למחיצתם של נערים המשחקים בקלפים, עד אשר לא נותרה לאבא ברירה. האבא נאלץ היה להיכנע לבקשת בנו אך האבא הקדים לכך תנאי תחילה, קודם למעשה: האבא שלף מאחד הארונות שבבית נר קטון, אשר לא היה בו לדלוק כי אם שעה קצרה בלבד, מסר את הנר בידי הנער והתנה אתו כך: כל עוד דולק הנר הקטן רשאי אתה לשהות בבית המדרש וללמוד, אך תיכף ומיד עם הכבות הנר עליך לשוב הביתה! הסכים הנער הקדוש לתנאי, ויצא בריצה ובדיצה לבית המדרש.

לימודו הטהור של הנער השקדן, מעורר היה נחת רוח גדולה בשמים. לפיכך נעשה לו נס והנר הקטן דלק כל הלילה. הילד ישב לו איפוא וגרס את משנתו ללא הרף, בחשק ובהתלהבות עצומים, מבלי לחוש ולהבחין כלל כיצד חולפות להן שעות הלילה ואור הבוקר הולך ומפציע. רק כאשר דעך הנר שלפניו וכבה, קם הילד ממקומו ומיהר לרוץ הביתה, כדי לקיים את תנאו. **בבית קיבל אביו את פניו בזעף נורא. כסבור היה כי הבן הקדוש נכשל חס ושלום ונלכד ברשת הקלפים הטמאה. מתוך**

כל מה שלא היה כראוי בשנה החולפת. תלמידי הבעל שם טוב שהכינו את עצמם לתפילה עמדו בבית המדרש והמתינו לכניסתו של הרבי ולהתחלת התפילה בשעה הקבועה נכנס הבעל שם טוב לבית המדרש.

אלא שלא כתמיד שפניו של הרבי היו נוהרות בשמחה, הפעם הייתה שרויה על פניו הבעת רצינות עמוקה. הוא ניגש למקומו, נשען על השולחן, אך התמהמה מלפתוח את סידורו. הוא נשאר עומד על מקומו שקוע במחשבותיו. איש לא העז להפריע להבעש"ט הקדוש או לרמז לו שכבר הגיע זמן התפילה. הדקות חלפו והצדיק עדיין נתון היה בשרעפיו. ניכר היה על פניו כי הוא שרוי בעולמות העליונים. חדי העין שבתלמידים יכולים היו להבחין בהתרגשות רבה שניכרה על פניו הטהורות. חלפה שעה ארוכה ואז כאילו ניעור הבעל שם טוב ופתח את סידורו כשפניו קורנות משמחה פנימית עצומה. התפילה עצמה אף היא הייתה שונה מבכל ערב אחר. הבעל שם טוב התפלל באריכות ובדבקות מיוחדת במינה. ניכר היה שמשוהו גדול קרה. התפילה הסתיימה ותלמידי הבעל שם טוב ציפו לשמוע מפיו את פשר הדבר. הם הצטופפו סביב הצדיק והבעל שם טוב לא המתין עד שיישאל על כך והחל לספר:

בכפר קטן חי יהודי שגדל והתחנך בבית יהודי חם, אך כשהתבגר נטש את דרך היהדות והחל להתרועע עם הצעירים הגויים. הוא התערה ביניהם עד שהפך והיה לאחד מהם כשהוא מתנכר לגמרי למוצאו היהודי. חלפו שנים רבות, האיש עזב את האזור שנולד בו ועבר להתגורר בין הגויים, כשהוא חי כגוי גמור. במשך השנה שכח לגמרי את אורח החיים היהודי, ובוודאי שאת התפילות והמנהגים. כך עברו עליו שלושים שנה ארוכות. היום הזדמן היהודי הלזה לאחת העיירות היהודיות בסביבה

חובת החינוך המוטלת על כתפיו נאלץ רבי שבתאי לכבוש את רחמיו ולייסר את בן זקונו מחמל נפשו.

סיים המגיד הקדוש את סיפורו ואמר: אבי זכרונו לברכה הכירני היטב, והוא ידע כי לא אוציא מפי דבר שקר. גם אני ידעתי כי לו אך אספר לאבי את האמת כי חס ושלום לא נגעתי בקלפים ולא התקרבתי אליהם, אלא ישבתי ולמדתי כל הלילה ללא הרף כשהנר בוער ואינו כבה, הוא היה מאמין לי ללא כל פקפוק. ברם סבור הייתי כי אסור לי להציל את עצמי בכבוד התורה, לפיכך העדפתי לסבול את שבט אבי בדומיה ולא השבתי דברו (אמוני עם סגולה" ח"ג סיפור ג).

על הפסוק (דברים כא יח) **'כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אִיָּוֵן שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם'**, פירש רבינו אור החיים שהסיבה שיהיה לאיש בן סורר ומורה, הוא לפי שהורים מניחים אותם לעשות הטוב והישר בעיניהם ואינם מחנכים אותם כראוי, והפסוק מצווה ואומר (משלי א ח) **'שִׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמְךָ'**, וזהו שאמר הכתוב **'כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה'**, בעבירות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו, הוא לפי שאיננו שומע בקול אביו ובקול אמו, והוא לפי שלא קיבל תוכחת מוסר מהוריו.

תפילות הימים הנוראים

בבית מדרשו של רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א נערכו ההכנות האחרונות לקראת הימים הנוראים. איש איש עושה את חשבון נפשו והכול שבים בתשובה שלמה על

עוד בעד רגשותיו. פנה היהודי אפוא אל עזרת הנשים, שהייתה ריקה, והסתתר מאחורי הווילון, כשהוא מתבונן דרך החלון בנעשה בהיכל בית הכנסת. הכול היה מוכר לו כל כך, והוא ביקש להצטרף לתפילה, אבל לפתע הזיכרון בגד בו. מילות התפילה כבר נשכחו ממנו לחלוטין. כאב נורא פילח את לבו ועיניו זלגו דמעות רותחות.

כשעזב אחרון המתפללים את בית הכנסת, אזר האיש עוז בנפשו. הוא נטל לידיו סידור תפילה והחל להתפלל בכוונה עצומה. בסערת לבו שילב את מילות התפילה עם דברים שיצאו היישר מתוך ליבו הרוחני. יודע אני, ריבונו של עולם, שאין בעולם חוטא גדול כמוני, וכאן החל לפרט את חטאיו הרבים. אבל, המשיך, יודע אני שרחום וחנון אתה ורב חסד, אנא סלח לי על חטאי ופשעי, ומעתה לא אוסיף עוד לחטוא, רוצה אני לשוב ולהיות יהודי, קבלני נא. תפילתו וחרטתו של אותו יהודי עוררו רעש גדול למעלה תפילתו של היהודי המתבולל, שנדמה היה כמי שאבד לעם ישראל, עלתה עד כיסא הכבוד, היא אף העלתה עמה תפילות שבמשך מאות שנים חיכו לתיקונן. סיים הבעל שם טוב וגילה לתלמידיו: ראיתי את המתחולל בלבו של אותו יהודי, והמתנתי לתפילתו, שכן רציתי להתפלל יחד עמו! זו הסיבה לאיחור התפילה היום, וכך זכינו להתפלל יחד עם בעל התשובה ותפילתנו הגיעה יחד עם תפילתו היישר לריבון העולמים (סיפור של חג' ר"ה).

על הפסוק (דברים כב ח): **'כִּי תִבְנֶה בַּיִת הַדָּשׁ וְעָשִׂיתָ מִעֲקֶה לְגַגְּךָ וְלֹא תִשִּׂים דָּמִים בְּבֵיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ'**, מפרש הרה"ק האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתוחי חותם', שהימים הנוראים, ראש השנה ויום הכפורים, הם בניין

לצורך עסקיו, כשלתע חש בתכונה מיוחדת השוררת ברחובות העיירה. התכונה עוררה את סקרנותו והוא ניגש אל אחד היהודים ושאל אותו לפשר התכונה היוצאת דופן. האיש השיב בתמימות: אנחנו מתכוננים עכשיו לקראת חג הנקרא אצלנו 'ראש השנה', על פי המסורת היהודית זהו היום שבו נברא האדם וזהו היום שבו נידון כל העולם. דברי האיש הפשוט הכו בלבו ובנפשו של היהודי המתבולל בעוצמה רבה. ייתכן שהייתה זו המילה 'אצלנו' שחידדה לו את התהום שנפערה בינו לבין צור מחצבתו, או אולי הזכרת יום הדין המתקרב היא שעוררה את נשמתו.

כך או כך המשיך היהודי המתבולל לסייר בין דוכני השוק כאשר זיכרונות ילדות החלו לצוף ועלו במוחו. געגועים עזים לימי ילדותו צרבו את לבו ונשמתו. הוא נזכר בשבתות ובחגים, בראש השנה וביום כיפור, בתקיעת השופר בבית הכנסת ובצום, בהלת הקודש שאפפה את כל המתפללים. רגש עז הציף אותו וחנוק את גרונו. התרגשות עצומה מילאה אותו. לפתע פתאום חש במעבר החד שבין שני העולמות. כיצד המיר עולם עשיר ומלא תוכן בחיי הוללות ריקים. געגועים עזים לימי ילדותו צרבו את לבו. בעודו משוטט כך בחוצות העיירה, מצא עצמו עומד מול בית הכנסת של העיירה.

היום כבר ירד ואפלולית אפפה את האזור. קולות של תפילה בקעו החוצה והקולות נשמעו לו קרובים ומוחשיים. בלב נסער ונרגש עמד בחוץ והביט ביהודים שהתכנסו בבית הכנסת לתפילת ערבית. תשוקה עזה התעוררה בו להיכנס פנימה ולהצטרף לתפילה, אולם הוא התבייש במראהו ובבגדיו, כיוון שהיה נראה כגוי גמור, אך הסערה הפנימית שהתחוללה בנפשו הייתה עזה, והוא לא יכול היה לעצור

נדחקו לשמוע את דברות קדשו, נפל ספסל על רגליו והכאיב לו מאד, והרה"ק מלענטשנע נאנח על כאבו. כשהבחין בתמיהת התלמידים על כך שהנה הוא מסבירא שהעולם לא שווה אפילו אנחה אחת והוא בעצמו נאנח, אמר להם: אכן אמת הדבר שהעולם לא שווה אנחה, אבל עם זאת יש לדעת שכשכואב צועקים! כך סיפר הרה"ק הבית ישראל זיע"א בימים הנ"ל כמה וכמה פעמים. הצדיקים שהם מלאים באהבת ישראל, וכאבו של הזולת הוא כאבו שלו, וכשכואב להם הם זועקים כמו שהגיד הרה"ק מלענטשנע, שגם אם אין העולם שווה אנחה מ"מ כשכואב נאנחים, וכשכואב להם כאבו של הזולת, הרי שעל זה הכאב הם זועקים, ועל כך לפעמים זועקים הם עצמם לשמים אף שבעיני רוחם הם יודעים שהמצב כמו שהוא הוא הטוב ('ברכת אברהם' עמוד ריז).

על הפסוק (דברים כב נד) "וְהִוצֵאתֶם אֶת שִׁנְיֵיהֶם אֶל שַׁעַר הָעִיר הַהוּא וְסִקְלֶתֶם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּמָתוּ אֵת הַנֹּעֵר עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא צָעָקָה בְּעִיר וְאֵת הָאִישׁ עַל דְּבַר אֲשֶׁר עָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וּבִעֲרַת הָרֶעַק מִקִּרְבּוֹ, הִבִּיא הַרְה"ק הַשְּׁפִתִי צְדִיק מִפִּילֶץ זִיע"א בִּסְפָרוֹ (יוס א' דסוכות, אות ג), ששמע מזקנו הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א, שהטעם שחייבה התורה את כל העונש 'על דבר אשר לא צעקה', הוא מפני שאם אכן היה כואב לה - הייתה צועקת, וכשלא צעקה משמע שניחא לה. וזהו תוכחת מוסר שכשהאדם יכול לצעוק ועם זאת הוא אינו צועק הרי זה נחשב כרצון. והוא מסיים שם: וכן תיקנו חז"ל לצעוק כל איש ישראל היום הושענא, משמע שאם יצעוק יענה לו בוודאי, ומחויב כל אחד לצעוק אף שאינו יודע מה צריך, ומה חסר לו, יצעוק סתם הושענא.

העולם מחדש, ולכן צריך לכוון בתפילותיהם כראוי, וזה בא הרמז בפסוק זה העוסק בבית חדש: 'תבנה בית' הוא בגימטריא 'זה ראש השנה', 'חדש' זה בגימטריא 'זה כפר', כי אכן ימים אלו הם בבחינה זו.

נשואב צועקים

כשהרה"ק רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א, המנחת אלעזר, היה מאושפז בבית חולים בעיר וינה, היה בשעת תפילתו מתפלל כהרגלו מתוך התלהבות גדולה, בקול רעש גדול, בהשתפכות הנפש ובדמעות שליש. בחדר הסמוך אליו היה נמצא זקן אחד שטען שתפילתו של המנחת אלעזר מפריעה למנוחתו. בא אחד הרופאים וביקש מהמנחת אלעזר שלא יתפלל בקול רם, מפני שזה מפריע לחולים אחרים. נענה לו הרה"ק המנחת אלעזר ואמר לו: הנה גם סמוך לחדרי בצד השני יש חולה אחד שבוכה ומשמיע קולות ללא הרף במשך כל הלילה והוא אינו מניח לישון. אמר לו הרופא: אותו חולה שאתה מתלונן עליו משמיע קולותיו מרוב צער ויגון, הוא סובל מאוד וכאביו נוראים, ומה שייך לומר לו שיפסיק להאנח. ענה לו המנחת אלעזר: וכשאני אומר 'לירושלים עירך' גם כואב לי מאד חורבן ירושלים וצער השכינה, וגם אני איני יכול למנוע את אנחותי כשכואב לי.

בימי מלחמת יום הכפורים, כאשר סכנה גדולה ריחפה על כלל ישראל בארץ ישראל, חזר הרה"ק הבית ישראל זיע"א הרבה פעמים על הסיפור מהרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנע זיע"א שדיבר ארוכות בפני תלמידיו בחול המועד סוכות על כך שכל העולם כולו אינו שווה אפילו אנחה קלה, ובתוך דבריו מחמת הדוחק שהתלמידים

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבנינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

איר"י: 0054-437-(718)
אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בתנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לבוא בשער המלך

הדרך
לפתוח
שערי
שמים

מחזורים

המחזורים היהודיים לימים הנוראים
בכתב אשורית

הכתב המקודש מדורי דורות, המסוגל לפתיחת השפע
הכתב המסוגל להשפעות טובות לשנה החדשה,
להזן לחסד ולרחמים

סליחות אביר יעקב

הסליחות בעיצוב נאה ומחודר,
בהגהה מדויקת ומוקקת
עם ליקוטי מרן אביר יעקב זצ"א
על הסליחות וחודשי אלול

053-3132772 שנתפטר

חיים של תורה

אילון 431-0054 | אדונית 0178-5806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרב"ק רבי אברהם יששכר דב בער הכהן מרדומסק - בעל 'חסד לאברהם'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך